

ERDÉLYI LAPOK

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

HINDENBURG

Írta: dr. Oláh Béla.

A Mazuri-mocsarak legendás hőse: Hindenburg, az ősz hadvezér, a Német Birodalom jóbarát és ellenség előtt egyként igaz tisztelettel körüvézett államfője, örök álomra hunyta le a fáradt, öreg szeméit. Hindenburg meghalt és ravatalánál az egész világ mély részvétele teljesíti a nagy katonának, a kiváló államférfinak, a jó, bölcs és igaz embernek kijáró tiszteletadást.

A világháború kétségtelenül igen sok robusztus egyéniséget dobott felszínre, de még a legnagyobbak közül is kimagaslott Hindenburg markáns alakja, annak a férfinak kemény profilja, aki huszaszázadon át gyakorolt döntő befolyást a német nemzet történelmi sorsára.

A világháború lekritikusabb időszakában, az ismeretlenség, az elfeledettség szürke homályából valósággal végzettszerűleg szólította őt elő a történelmi szükség parancsszava. Tannenbergnél kiéhezett, elcsigázott német hadak vívták kétségbeesett élet-halálküzdelmüket a roppant orosz tuleróval. A birodalom sorsa forgott csalfa kockán s a császár tanácsadó Hindenburgban látták azt az egyetlen katonai zsenit, aki — mint a terep és a hadihelyzet legalaposabb ismerője — megmentheti a német hadsereget a teljes megsemmisüléstől. A már akkor sem fiatal, zárkózott jellemű félretaszított tábornok az uralkodói szóra elfeledte összes személyi sérelmeit, vonakodás nélkül vállalta a mások megítélése szerint megoldhatatlannak tetsző feladatot s egészen egyéni taktikájával, ellentmondást nem tűrő, hatalmas energiájával jóval nagyobb számú ellenség felett, kevés véraldozattal, pusztán a taktika tudományával olyan tökéletes győzelmet aratott, amely páratlanul áll a háborúk krónikájában.

Ettől kezdve Hindenburg neve fogalommá vált. Egyet jelentett a feltétlenül biztos győzelmi esélyekkel. Midőn pedig a Mazuri-mocsarak két gigászi küzdelmében is hű maradt hozzá a hadiszerepese, — Hindenburg alakja valóságos kimagasztosult az emberi mértékelések szűkös kereteiből s elindult azon az úton, amelynek mesgyéjén hősköltemények, legendák teremnek.

Nem volt közlékeny természet. Heditudósítók hasztalan környékeztek meg: igen kevés mondanivalója volt a nyilvánosság számára. A szó legvalószínűbb értelmében a „tettekkel tényezés” embere volt. Légyarákat sohasem épített s még a legfényesebb győzelmek után sem részegült bele az ujjongó diadalmámborba. Emlékezetes marad minden időben az a szerföltött jellemző kijelentése, mikép a világháborúban az lesz a győztes, aki jobban és tovább bírja idegeivel.

Ezt az álláspontját százszázalékos igazolták a történelmi tények. Az „idegek” akkor már kezdtek felörlődni. A diszciplinájáról híres német hadseregben is mindinkább megmutatkoztak a bomlási folyamat szomorú tünetei. Mindenki — elsősorban az éleszemű Hindenburg — pontosan tudta, hogy a központi hatalmak sorsa megpecsételhetett.

Versailles után az ősz hadvezér ép oly csendben vonult vissza, mint amily feltűnés nélkül lépett ki a háború legforróbb napjai-

Hindenburg elnököt, nagy győzelme színhelyén, a tannenbergi csatásokon helyezik örök nyugalomra

Hitler csak népszavazással fogadja el az elnöki megbízatást. Két hétig tart az országos gyász

Berlinből jelentik: Hindenburg elhunyt, bár napok óta el voltak reá készülve, — megrendítő hatással volt az egész német népre. Berlin házaít a gyász hírvétele után nyomban a gyászlobogók özöne lepte el. A lapok különkiadásait az emberek szétkapkodták és az utcákon csoportokba verődve, a legmélyebb részvét hangján tárgyalták a nagy hadvezér halálhírét. A kormány rendelkezésére csütörtökön este az összes szórakozóhelyek zárva maradtak. Este 8 és 9 óra között egy órán át az egész birodalom valamennyi templomában zúgtak a harangok s ez a temetésig minden nap megismétlődik.

Az országos gyász két hétig tart. Ez idő alatt a köztisztviselők karjukon gyászszalagot viselnek. Ugyancsak gyászszalagot hordanak egyenruhájukon a nemzeti szocialista alakulatok tagjai is.

A külföld részvétele.

Budapestről jelentik: Horthy Miklós, Magyarország kormányzója Hindenburg halála alkalmából meleghangu részvététáviratot küldött Hitlernek, a német nép és birodalom vezérének, valamint Hindenburg Oszkár ezredesnek. Egyidejűleg elküldötte szárnysegédét a budapesti német követségbe, hogy tolmácsolja részvétét az elnök elhunyt alkalmából. Elrendelte a kormányzó, hogy képviselőiben Kánya Kálmán külügyminiszter, a magyar honvédség képviselőiben Kárpáthy Kamilló tábornok, a honvédség főparancsnoka vegyen részt a temetésen, a Hindenburg nevével viselő székesfehérvári 3-as gyalogezredet pedig tiszti küldöttség képviselje.

Meleghangu részvététáviratot küldött Hitlernek Gömbös Gyula magyar miniszterelnök is.

Londonból jelentik: Az angol fővárosban csütörtökön, a déli órákban terjedt el a halálhír. Miután Sir John Simon külügyminiszter nem tartózkodik a fővárosban, az angol kormány nevében a külügyminisztérium egyik magasrangú tisztviselője jelent meg a német követnél, hogy kifejezze részvétét.

György angol király, aki jelenleg jachtján tartózkodik, Hindenburg Oszkár ezredeshez intézett részvététáviratot.

Mussolini, Vilmos császár és a Szovjet részvétele.

A csütörtöki nap folyamán különben mindenünnen érkeztek Berlinbe a részvét-

ban a hősi küzdelmek porondjára. Ezen át hír sem hallatszott róla.

Midőn azonban a birodalom békepolitikájának érdekei személyét ismét előtérbe helyezték — vonakodás nélkül vállalta az állami méltóság iszonyú felelősségének súlyát, éppen azokban az időkben, amidőn minden szó, minden tett sorsdöntő fontosságú lehet.

Ha nagy volt Hindenburg, mint hadvezér, — talán még nagyobbra nőtt, mint államfő.

táviratok. Elsők között érkezett a Mussolinié. Távirat érkezett a szovjetkormánytól is, amelynek részéről Kalinin, Molotov és Litvinov írták alá a birodalmi kormányhoz intézett táviratot.

Vilmos excsászár, aki a berlini rádióból értesült egykori hadvezére haláláról, nyomban táviratot küldött Hindenburg Oszkár ezredesnek. A táviratot így írta alá: „Vilmos, Rex Imperator”.

Népszavazást akar Hitler.

Berlinből jelentik: Hitler elrendelte a belügyminiszternek, hogy ne nevezze őt „birodalmi elnök”-nek, amely cím elválaszthatatlanul összeforrt a német birodalom nagy elnökének, Hindenburgnak nevével. Vele szemben hivatalosan csak a birodalmi kancellár és Vezér megszólítást használják.

— Akarom, — szólott tovább Hitler rendelte, — hogy az elnöki hivatal rám ruházzon a német nép szankcionáljára, ezért népszavazás végrehajtását kívánom.

Hitler kívánságának megfelelően, az esz-között alkotmánymódosítás tekintetében történő népszavazást augusztus 19-re tűzték ki.

Berlinből jelentik: Blomberg birodalmi hadügyminiszter rendeletére a birodalmi hadsereg már csütörtökön felelsküldött Hitlernek, a német nép és birodalom vezérének. Az eskü szövege a következő:

„Esküszöm Istennek, szent esküvel, hogy Hitler Adolf, a német birodalom és a német nép vezére, a véderő legfőbb parancsnoka iránt feltétlenül engedelmességet tanúsítok és mint derék katona, kötelezem magam, hogy eskümről bármikor életemet áldozom”.

Az eskütétel szertartását Hitler éltetésével és a két birodalmi himnusz eléneklésével fejezték be mindenütt.

A gyászünnepélyen Hitler méltatja az elnök érdemeit.

Berlinből jelentik: A birodalmi kormány a Hindenburg-család egyetértésével, a temetés tekintetében a következő sorrendet állapította meg:

Hétfőn délnél 12 órakor a birodalmi gyűlés gyászünnepélye. Ezen Hitler beszél és méltatja a nagy halott érdemeit. Hitler beszéde előtt és után gyász-zene szól.

A nagy, nemzeti gyászünnepély kedden

Bölcs nyugalma, határozottsága, ragyogóan tiszta jelleme a legkérelhetlenebb ellenfelekben is feltétlen tiszteletet keltett. És most, amidőn halálával a sok megpróbáltatáson átvészelt Német Birodalom történelmének egy fölöttébb változatos korszaka zárul, — a népek és nemzetek mélyen megrendülve állanak a nagy hadvezér, a bölcs ember és a minden tiszteletre méltó, kiváló államférfiú ravatalánál.

délelőtt 11 órakor lesz a Tannenberg nemzeti emlékműnél, Hohenstein mellett.

Keddre virradó éjszaka nagy katonai díszpompával szállítják át a birodalmi elnök földi maradványait Neudeckból Tannenbergbe. Neudecktól két kilométernyi szakaszon katonai díszkísérettel szállítják a koporsót, innen vonaton viszik tovább a szintén két kilométernyire fekvő Tannenbergi emléktérre. Innen ismét katonai menet kíséri az emlékműig a

koporsót, amelyet az itt emelendő oltár előtt ravataloznak fel. A nemzeti gyászünnepély alatt, kedden déli háromnegyed 12 órakor az egész birodalomban egy percre szünetel a forgalom. Ebben a pillanatban minden jármű és gyalogos megáll.

A tannenbergi gyászünnepellyel egyidőben az egész német birodalom területén a pártszervezetek, véderőalakulatok, valamint egyéb szervezetek gyászünnepélyt rendeznek.

Románia részvéte

Bucuresti. Saját tud. A román kormányt gnap, egynegyed 12 órakor vette Hindenburg halálának hírért a berlini román követségtől. A kormány tagjai éppen minisztertanácsot tartottak a miniszterelnökségen, ahol általános izgalmat váltott ki a hír. Ugyanakkor közölték az eseményt a Sinaian tartózkodó uralkodóval.

A gyászír miatt elmaradt a díszbéd, amelynek tegnap délből kellett volna lennie a külügyminisztériumban a távozó Schullenberg bucuresti német követ tiszteletére.

Tatarescu tegnap délután félhat órakor megjelent a német követségen, hogy részvétét fejezze ki. A követségen tegnap látogatási könyvet fektettek fel, amelybe igen sok személyiség bejegyezte a nevét.

Argentína, Brazília és Mexikó gyásznapokat tart.

Buenos-Airesből jelentik: Argentína és Brazília kormánya Hindenburg halála alkalmából három, a mexikói elnök ötnapos országos gyászt rendelt el.

A kormány képviselői és a Magyar Párt tárgyalásai az elbocsátott száznegyvenhét üzemi tisztviselő ügyében

Részben állásukban maradnak, részben nyugdíjazták, vagy végkielégítik őket

Oradeán dr. Markovits Manó, ny. főispán, a megyei tagozat elnöke és dr. Soós István, a városi tagozat elnöke vezetése alatt a Magyar Párt küldöttsége jelent meg pénteken a prefektúrán, ahol dr. Bancila János prefektus és dr. Mosoiu Tiberiu, az ideiglenes bizottság elnöke fogadták őket úgy az általános sérelmek, mint főleg az elbocsátott városi tisztviselők és munkások ügyében.

Dr. Soós István konkrét javaslatot terjesztett be, amelyben kérte, hogy az elbocsátottak névsorát vegye a polgármester revízió alá és pedig olyképpen, hogy csakis az üzemi igazgatók meghallgatása után történjenek meg fokozatosan az elbocsátások, de csak olyan egyénekkel szemben, akik 1924 után lettek kinevezve és valóban nem tudják az állam nyelvét.

A kormány képviselői hajlandónak mutatkoztak arra, hogy azok, akik nem tudták megtanulni az állam nyelvét, de 10—30 évig terjedő szolgálatuk van, ha tisztviselők, nyugdí-

jazzassanak, ha meg munkások, tisztességes végkielégítést kapjanak, viszont akik állásukban meg tudnak felelni és az üzemvezető igazgatók véleménye szerint is hasznosak, hagyassanak meg a szolgálatban.

A küldöttség azon kérelme, hogy a községi választások mikor ejtjenek meg, Mosoiu Tiberiu kijelentette, hogy a legkésőbb október havában a községi választások biztosan megszervezők.

FLOREAL ARCKRÉM

a legtökéletesebb arc- és bőrápolószert.

No. 1. Nappali használatra: puder alá

No. 2. Ejjeli használatra: szeplő, pattanás és májfoltok ellen.

1 tégely ára: 40 lei.

Vezérképviselő: DROGÉRIA „CENTRALA, Oradea. Telefon 6-56.

HINDENBURG

Irta: Százados István.

III.

Az 1870—71-iki háború után Hindenburg mint zászlóalj-segédtszolgálat tovább 1873-ig, mikor a hadiiskolába került. Ez Németországban a vezérkari tisztek, a leendő tábornokok iskolája, amelyben a hadsereg legtehetségesebbnek bizonyult és legtöbb ambícióju tisztjei kerülnek össze, s nem is mint fejletlen ifjak, hanem már mint kész, kifejlett világnézetű fiatal férfiak, akiknek Hindenburg korában még az a megkülönböztetésük is volt, hogy két nagy háború tapasztalata érezte át velük a katonai élet és a katonai pálya komolyságát.

Hindenburgnak már ebből az idejéből mondják, hogy nem volt mindennapi fiatalember s bizonyos erősebb benyomást tudott tenni környezetére. Egykori tanára, Pochhammer Pál nyugalmazott alezredes jegyezte meg róla a következő jellemző képet a „Nationale Rundschau” című folyóiratban:

„Hindenburg előtt mindig ott volt a vezérkari térkép valamelyik darabja s azonnal elkezdett rajta dolgozni, amint a tanár előadása nem érdekelte. Magában dolgozott s arra bizonyára nem is gondolt, hogy ezzel kritikát gyakorol a tanáran, aki előadásával őhozzá is szólott. Még kevésbé gondolt arra, hogy ezzel kihozza a sodrából egy fiatal kapitányt, aki különben sem érezte vele szemben azt a fölényérzést, amelyre a feljebbvalónak szükséges van és aki, miután elvből szabadon

adott elő, kénytelen volt észrevenni, hogy mi történni közvetlen előtte. Két civil kollégámat kérdeztem meg — úgymond Pochhammer — egészen ártatlanul, hogy mi a benyomásuk arról a daliás hallgatónkról, aki az első asztalnál ült. A földrajz-tanár dicsőítőleg említette a mindig előtte levő térképet, a matematikus hasonlóképpen a körző és ceruza szorgalmas használatát. Hogy ez a kis „Moltke-körző” csak menet-mélyiségeket és ütőhatásokat állapított meg a térképen s hogy az a ceruza csak parancsokat és jelentéseket írt, hogy itt egyáltalán egy katonai hadtörténetet tanul vagy taktikai feladatokkal képi önmagát, ezt a jó kollégák nem vették észre. Nekem azonban imponált a leendő csapatvezérnek ez a gondos idő-kihasználása.”

Ebből az akadémikus idejéből jegyezte meg egyik bajtársa egy mondatát, amely a fiatal tisztnek erős katonai becsüségét bizonyítja. A bajtárs rajongva így szólt: „Egyetlen vágyam volna, hogy egy ezred élén állhassak és hurrával vezelhessen rohamra az ellenség ellen!” Hindenburg erre dörmögve ezt mondta: „Már énnekem az egész hadsereg kellene.”

A katonai akadémiából az út a vezérkarba vezet. Hindenburgot is, alig hogy elvégezte az akadémiát, 1877-ben a nagy vezérkarba parancsolták, egy év múlva végleg vezérkari tiszté nevezték ki s ettől fogva folyton a vezérkarba volt beosztva, kivéve azokat az időszakokat, amikor a csapatok elszállítására végett egy-egy csapathoz osztották be. Így 1884-ben századparancsnok volt a 3. poseni gyalogezredben, százada a kis Fraustadt városban volt állomáson. 1885-ben lett őrnagy,

Marconi világraszóló új találmánya

Rómából jelentik: Marconi Sestri Levante partvidékén bemutatta új találmányát. A világhírű feltaláló „Electra” nevű yachtját kapitány nélkül, kormányos nélkül, pusztán rádió segítségével, bevezette a Sestri Levante kikötőbe. A hajó, amelynek fedélzetén senki sem tartózkodott, simán szelte át a vizet és futott be a moloiba, ahol sikerrel horgonyt vetett.

A családi élet szinte misztikus kapcsolatainak regénye s ennél több, elfeledett érzések legmélyebb húrjainak zúgása a szívünkben:

Mauriac:

A Frontenac-misztérium

Ara fűzve 60 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

Halálos ítéletek Jugoszláviában

Harmincegy horvát földműves az államvédelmi bíróság előtt

Belgrádból jelentik: A rendkívüli államvédelmi bíróság egy heti tárgyalás után ítéletet hirdetett abban a politikai bűnpörben, amelyet 31 horvát földműves ellen indítottak. A földművesek ellen az volt a vád, hogy összeköttetésben állottak az Ustasa-szervezettel, a külföldről fegyvert csempészték be jugoszláv területre és erőszakos cselekményekben is résztvettek. A 31 vádlott közül kettő külföldre menekült. Ezeket a bíróság kötéltálati halálra ítélte. Négy vádlottat, — köztük Petrovics Istvánt, a pör koronatanúját — életfogytiglani, hármat 20 évi, a többit 2—18 évig terjedő súlyos börtönrre ítélte a bíróság.

ismét a vezérkarba került vissza, 1888-ban a berlini 3. hadtest vezérkarának tagja lett, egy év múlva visszaparancsolták a nagy vezérkarba. 1889-ben a hadügyminisztérium egyik ügyosztályát vezette, 1891-ben alezredes, 1893-ban az oldenburgi 91. számú gyalogezred parancsnoka lett, 1896-ban a koblenzi 8. hadtest vezérkari főnöke, 1897-ben vezérőrnagy, 1900-ban altábornagy és a karlsruhei 28. hadosztály parancsnoka. Szóval nemcsak a rendes ranglétrát járta végig, hanem megismerkedett a katonai szolgálat minden ágával, a csapat-szolgálattal, a katonai adminisztrációval, még a katonai tanítással is, mert mint a nagy vezérkar tagja, egy darabig a taktika tanára is volt a hadi akadémiában. Följegyezték róla, hogy ebben az időben a mazuri tavakról is tartott előadást. Úgy mondják, ekkor katonai szempontból kétféle vélemény volt e tavak veszedelmes vidékéről. Az egyik — a katonai szakemberek többségének véleménye — úgy szólt, hogy a tavaknak közelébe sem szabad menni. Hindenburg azonban az ellenkezőt vallotta: hogy igenis oda kell menni és be kell szorítani az ellenséget a tavakba. Azt is mondják, hogy mikor mint fiatal vezérkari tiszt Königsbergben volt állomáson s az ő feladata volt a tábori hadgyakorlatok terveinek kidolgozása, egyszer a tavak vidékén rendeztetett gyakorlatot, amelynek az is lett a vége, hogy az ellenpártot belenyomták a tóba. A tisztek azóta csak vízhatlan egyenruhában mertek a Hindenburg által rendezett gyakorlatokra menni, mondja arról a kaszárnyai anekdota. Ez a két egyszerű s talán a véletlen körülményekből adódott tény nyilván a magja a Hin-

Megszavaztatják Ausztria lakosságát

Bécsből jelentik: Schuschnigg, szövetségi kancellár csütörtöki nyilatkozatában kijelentette, hogy Ausztria népet a közeljövőben megszavaztatják, hogy minden kétséget kizáróan dokumentálják igaz osztrák nemzeti érzelmüket.

Egyetlen német nemzeti lap sem jelenik meg már a Saar-vidéken

Saarbrückenből jelentik: A politikai helyzet a végsőkig kiéleződött. A német front, a nemzeti alapon álló pártok szövetsége, egyre élesebb harcot folytat a franciák támogatását elvező szeparatista érzelmű munkásság és a német emigránsok ellen. Ennek a harcnak volt egyik következménye a keddi revolveres merénylet is az emigráns *Machts* rendőrbiztos ellen. *Machts*s provokáló fellépése rendkívül elkeserítette a nemzeti érzelmű német lakosságot, mely viharosan tüntetett *Machts* ellen, amikor ez házkutatást rendezett a német front házában. A szociáldemokrata rendőrbiztos erre csapmegeerősítéseket kért és szétkergette a tüntetőket. A saarvidéki kormánybizottság hivatalos jelentést adott ki, amelyben azt állítja, hogy a rendőrség korrektil jár el és *Machts* csak kötelességét teljesítette, de azért megígéri, hogy az ügyesség vizsgálatot indít abban az irányban, csakugyan provokálja-e állandóan *Machts* a nemzeti érzelmű német lakosságot.

A kormány most már minden német nemzeti irányu lap megjelenését eltiltotta, a lakosság azonban mégsem akarja vásárolni a szociáldemokrata lapokat, hanem inkább a német rádió hírszolgálatait hallgatja. Ezért a szeparatista lapok most azt követelik, hogy tiltásuk el a Saar-vidéken a német rádió hallgatását. A *Neue Saarpost* egyenesen öt évig terjedő börtönbüntetéssel akarja sújtatni azokat, akik a német rádiót hallgatják. A szeparatisták különben a hatóság védelme alatt most sorra rendezik Németország ellen támadó négyületeiket és követelik a Saar-vidék megmaradását a népszövetségi kormányzat alatt.

denburg-legendának, amely úgy tünteti fel, mintha egész eddigi élete csak előkészület lett volna a mazuri tavak körüli harcra s amely a tavi harcnak afféle speciálistáját csinálta belőle. Hindenburg mindenesetre fényesen bebizonyította, hogy ért a tavak körüli harchoz, de bebizonyította azt is, hogy ép oly jól ért bármilyen más terepen való hadviseléshez is.

A legmagasabb katonai rangot, amelyet békeidőbeli szolgálattal elért, 1903-ban kapta: parancsnokló tábornok s a magdeburgi negyedik hadtest parancsnoka lett. Magdeburgban képzelhetően büszkék egykori hadtestparancsnokukra, akik mint a város legnagyobb katonai méltóságát — ez Németországban többet jelent társadalmilag, mint másfelé — mindenki ismerte. Ő nem szerette a társadalmi szereplést, inkább katonái között élt, családján kívül csak szűkebb baráti körrel tartott bizalmas összeköttetést. Azért nem volt gőgös: akikkel összekötült, polgármemberek mind szívélyes modorát emlegetik. Bizalmas társaságban fel is tudott melegedni a máskülönbösen csendes, hallgatag ember, s jó pohár bor mellett megcsillant sajtóságos száraz humora is, amely — mint látni fogjuk — a háború izgalmai és fáradalmi közben sem hagyta el teljesen. Barátai így jellemzik: „Hindenburg Pali (Paulchen Hindenburg) mélyen vallásos ember, nagyon jóindulatu előjáró, hű barát és kedélyes cimbor. Gyakran ült hallgatagon vidám társaságban, de sohasem volt elrontója semmi jónak és pompás száraz humora van”.

A katonai hivatást szent és komoly dolognak tartotta s az alája rendeltéktől is megkövetelte, hogy annak tartsák. (Folytatjuk).

Minden más államnál magasabb áron vásárolta Románia a hadiszereket

Cihoski tábornok beismerő vallomása

Bucuresti. Saját tud. A Skoda-ügyet kivizsgáló parlamenti bizottság tegnapi ülésén az ismételt kihallgatott Cihoski tábornok, volt hadügyminiszter beismerte, hogy a hadiszerszállítási szerződés, amelyet ő aláírt, Romániára nézve sokkal kedvezőlenebb, mint a jugoszláv szerződés.

A bizottság megállapította a vallomásokból, hogy Románia nemcsak, hogy drágábban vásárolt hadfelszerelési tárgyakat, mint más államok, hanem magasabb árt kínált a Skoda

eredeti ajánlatánál.

Kétségtelen. — állapítja meg az *Universul* — hogy ez a különbözet nem a Skoda-gyár pénztárába, hanem mások zsebébe folyt sápok és megvesztegetési díjak formájában.

Ez a hetek óta tartó parlamenti vizsgálat első reális eredménye ebben az ügyben.

Cihoski kijelentette még egyébként, hogy félrevezették a szerződés aláírásánál s erre vonatkozólag okmányok alapján fog részletes nyilatkozatot tenni.

A weideni táborból hatszáz felfegyverkezett osztrák legionista elindult az osztrák határ felé, de egy német ezred feltartóztatta

— Megszigorítják a német határzárt —

Bécsből jelentik: A *Linzer Tagespost* szerint Bajorországban, a weideni táborban elhelyezett osztrák legionisták, mintegy hatszázan, teljesen felfegyverkezve, 17 gépkocsin elindultak az osztrák határ felé. Régenburgnál egy német gyalogezred tartóztatta fel őket. Német részről nyomban megszigorították a határzárát.

Osztrák részről az Inn melletti Neuhausra katonaságot szállítottak, hogy vigyázzon a határnál.

Bécsből jelentik: A *Telegraph* jelenti jól értesült forrásból, hogy mindazok ellen, akiknek a neve a *Rintelen*-féle kormánylistán szerepelt, megindítják a vizsgálatot, annak tisztázására, hogy nem követtek-e el hazaárulást.

Rennert szabadon bocsátották.

Bécsből jelentik: Renner dr, volt szocia-

lista osztrák kancellárt, akit két hét előtt letartóztattak, szabadlábra helyezték.

Életfogytiglani fegyházra ítélték Hudl kereskedőt.

Bécsből jelentik: A bécsi rögtönítélő bíróság csütörtökön Hudl Pál, 40 éves fakeskedő, nemzeti szocialista felkelő ügyét tárgyalta s az esti órákban hozott ítéletet. Bűnösnek mondotta ki a bíróság Hudl Pált hazaárulás, valamint lázadás megszervezése és végrehajtása büntetében s ezért életfogytiglani súlyos börtönrre ítélte.

Dr Schacht vette át a német gazdaságpolitika legfőbb irányítását.

Berlinből jelentik: A német gazdaságpolitika legfőbb irányításában csütörtökön változás állott be. *Schmidt* gazdasági minisztert szabadságolták és a gazdasági diktátor szerepét teljes hatáskörrel dr *Schacht*, a német Birodalmi Bank elnöke vette át.

Megakdályozzuk a belháborút — mondotta Schuschnigg.

Bécsből jelentik: *Schuschnigg*, szövetségi kancellár csütörtökön fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt részletesen beszámolt az eseményekről. Kijelentette, hogy a kormány a Dollfuss ideje alatt ismert osztrák kurzus egyenes folytatása. Háborút — ugymond — semmiféle formában nem akarunk, ezért szembeszállunk a bűnös kísérletekkel, amelyek belháborúra törekcszenek.

Kijelentette még *Schuschnigg*, hogy a parlamenti demokrácia visszatérését kizártnak tekint, de mihelyt lehetséges lesz, hozzájuttatják a rendi népet a kormányzásban való részvételhez.

HINDENBURG

Dr Horváth Richárd:

ÉLETÉPÍTÉS

Elvek — gondolatok.

A krisztusi életépítéshez szükséges örökértékű elvek és gondolatok ragyogó tárháza. Amateur-kötés, 112 oldal.

Ára: 60 lei és portó.

Kapható: az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

Egyes országrészek túladóztatását a bánági miniszteri értekezlet elé terjesztik

A kereskedők tizenegy memorandumot készítettek. Könyvalakban adja ki panaszait a Kereskedelmi és Iparkamara. — Statisztikai adatok a patenta fixáról

Timisoara. Saját tud. A vasárnapra tervezett bánági miniszterközi értekezletre az egész vonalon lázasan folynak az előkészületek. Az összes érdektestületek memorandumokat készítenek elő s ezek legjavát a kereskedelmi- és iparkamara könyvalakban fogja megjelentetni. A Kereskedők Egylete például egymaga tizenegy különböző memorandumot készít és terjeszt elő az egyes minisztereknek. A memorandumok közül most készült el az adózó kereskedelem sérelmeit összefoglaló emlékirat s ebben a Kereskedők Egylete érdekesen igyekszik bebizonyítani egyes országrészek és városok — jelen esetben főként a Bánságnak, valamint a bánági metropolisnak — túladóztatását.

A beadvány a Buletinul Statistic al României — hivatalos statisztikai kiadvány — 1932. évi július-szeptemberi számában megjelent adatok alapján megállapítja, hogy 1930-ban az egész ország területén 222.146 adófizető kiskereskedő 7.628.109.766 leinyi adóköteles tisztajövedelem után volt megadóztatva, úgyhogy az átlagos fejadó 34.388 leinyi jövedelem után volt kivétel. Az egész országra szóló adatokat ezután szembeállítja a memorandum a Timis-Torontál megyei kereskedői adókkal. A megyében, ugyancsak 1930-ban, 7621 adófizető kereskedő 451.170.308 leinyi jövedelem után volt megadóztatva, úgyhogy itt már egy 59.200 leies átlagos jövedelem szerint irányodik a fejadó. A megyebeli kereskedők ezek szerint 1930-ban 72 százalékkal magasabb átlagos adóalap után voltak megadóztatva, mint amilyen az országos átlag. S a helyzet a megyében az utolsó három év során még csak rosszabbodott. Az időközben eszközölt adókievételek állandó 20—50 százalékos emeléseket hajtottak keresztül s ezeket felsőbb fokozatokra is kiterjednek ezután. A tanulságos megállapítások a bánági metropolisban észlelhető adózásokra is kiterjednek ezután. A részvénytársaságok és „meseriasok” kivételével a kereskedelmi és ipari adózók száma Timisoarán 2527 volt, 218.746.434 leinyi adóalappal: egy adózóra 86.564 leies adóalap jutott átlagban. Ezzel szemben Bucurestiben, az ország fővárosában, amelynek forgalma a bánági metropoliséval szemben aránytalanul nagy, 13.055 iparos és kereskedő 1.330.598.017 lei adóalap után fizetett adót: egy-egy 101.923 leies adóalap jutott átlagban.

Megállapítja a memorandum, hogy az aránytalanság, amely a két város jelentősége lakosságának száma, gazdagsága és kereseti lehetőségei között fennáll, semmiesetre sem igazolja, hogy a timisoarai fejadó csak husz százalékkal legyen alacsonyabb a fővárosénál. Emellett 1930 óta különösen a bánági metropolisban emelték fel az adókat — minden válság ellenére — átlagosan 20—60 százalékkal s így a csekély különbség is, amely a bucaresti kereskedő és iparos s a timisoaraiak adója között fennállt, eltűnt. A timisoarai kereskedőt és iparost — állapítja meg végül a Kereskedők Egylete — olyan arányban túladóztatták, amennyire Bucuresti forgalmasabb Timisoaránál. A kérdéstről még teljesebb képet szerezhet magának a kormány, ha az összehasonlításba belevonja Braila és Cernauti adatait is.

A beadvány azonban a bánági kereskedők túladóztatását az adózási osztályok tükrében is bemutatja. A hivatalos statisztikai kiadvány alapján kimutatást készített az egylet s a patenta fixa egyes osztályában lévő adózókat közli, számszerűen. A végösszeg szerint 150.000 leii terjedő adóalap után 1930-ban az egész országban 215.567 kereskedő fizetett adót és csak 6579 kereskedő volt 150.000 leien felüli jö-

vedelem után megadóztatva. Amíg tehát az egész országban a kereskedők 97 százalékát osztották be a patenta fixába és a 150.000 leien felüli adózó mindössze az összkereskedők 3 százalékát teszi ki: Timis-Torontálban csak mintegy 90 százalék — 6832 — tartozik a patenta fixa osztályba és 10,35 százalék fizet magasabb adóalap szerint. Tekintetbe kell még venni, hogy a kivételek azóta emelkedő tendenciájuk, hogy a megyében az evaluált adók

80—85 százaléka ténylegesen befolyik, míg egyes országrészekben csak 30—40 százalék folyik be. Ez a mértékben adóztatás a szomorú következményei mutatkoznak. Elromlott a behajtási százalék, tömegesen lemondták az iparengedélyeket, a kontárkodás burjánzott fel.

Az orvoslás egyedüli módja: a megadóztatást kellő kímélet mellett s a mai gazdasági viszonyoknak megfelelően eszközölni, a múlt hibáit, jóvátenni, gyökeres leszállítást végezni.

Lehetetlenség különben a mai gazdasági krízis és a kontingentálás megszorításának idején egytömegben megfellebbezni, a kincstár részéről, a kivételeket: újabb adóemelés az adózók megsemmisülését jelentené. Kéri a memorandum a pénzügyi kormányt, utasítsa a pénzügyvizsgáztatót, hogy az adófellegbbrzési tárgyalásokon a legnagyobb mérséklést tanácsolja, — azonkívül beható vizsgálat tárgyává tegyék az itteni túladóztatásokat s ezen terület terheinek leszállítására mielőbb hozzanak cél-szerű intézkedéseket.

HAMLET

Shakespeare remekműve
szabadtéri előadásban
szombaton és vasárnap este 9 órakor a
a székesegyház előtt.
Helyárak: 30, 20, 10 lei.

A Kereskedelmi Csarnok intervenciója az esővizcsatorna-taxa ügyében

A városi vízmű az utóbbi napokban a víz- és csatornadíjon kívül egy újabb taxa és pedig az esővizcsatorna-díj szedését kezdte meg. Ez a taxa, amely a városi szabályrendelet szerint 300 négyzetméternél kisebb területű ingatlanoknál négyzetméterenként évi 30 bani, ennél nagyobb ingatlanoknál pedig évi 40 bani, igen súlyos újabb terhet jelent, különösen a nagyobb területű ingatlanokkal bíró kereskedelmi és ipari vállalatoknál, amelyek emiatt intervencióért fordultak a Kereskedelmi Csarnokhoz. A Csarnok részéről dr. Fried János főtitkár azonnal érintkezésbe lépett Szénes Antallal, a vízmű igazgatójával és rámutatott arra, hogy a kereskedelmi és ipari vállalatok amugy is az igénybe vett szolgáltatással arányban nem álló díjaknak vannak megterhelve és az új taxa pedig a kereskedelmi és ipari cégek ingatlanainak a vállalat természetére szerinti nagyobb területe következtében olyan összegre rug, amelynek szedését a

város semmi körülmények között sem szándékolhatta. Kérte ennek folytán, hogy a város tegye revízió tárgyává ezt a kérdést a kereskedők és iparosok szempontjából, annál is inkább, mert a szabályrendelet szövegéből az állapítható meg, hogy ezt a taxát a város a lakóházakra és nem pedig a kereskedelmi és ipari vállalatok tulajdonát képező ingatlanokra szándékolta kivetni. Szénes Antal igazgató kijelentette, hogy ő maga is éppen most foglalkozik azzal a tervvel, hogy előterjesztést tegyen a város vezetőségének s valószínű, hogy a tanács rövidesen dönteni is fog e kérdésben, amiről a Csarnokot értesíteni fogja. A Kereskedelmi Csarnok a további tárgyalások előkészítése céljából felkéri az érdekelteket kereskedelmi, ipari és gyári vállalatokat, hogy a legsürgősebben lépjenek érintkezésbe a titkári hivattal, ahol közölni fogják velük azokat az adatokat, amelyekre a Csarnoknak az előbb említett célból szüksége van.

Kirándulás Meziádra. A helybeli Kolping Sportegylet turista szakosztálya augusztus hó 5-én, vasárnap kirándulást rendez a világhírű meziádi cseppkőbarlanghoz. Indulás reggel 5 órakor Szent László templom mellől. Részvételi díj 80 lei. Jelentkezni lehet péntek este 9 óráig a Központi Katolikus Legényegyletben. Augusztus 11-én Stâna de Valé-rea (Biharfüredre) rándul a Kolping turistagárdája.

Fagyalt-délután. A Magyar Uri-leányok Klubja vasárnap, augusztus 5-én tartja rendes fagyalt-délutánját az NSE-Öthonában. A rendezőség mindenkit szívesen lát.

Renoválják a Központi Katolikus Legényegylet klubhelyiségeit. A Központi Katolikus Legényegylet igazgató-választmánya elhatározta, hogy augusztus hó folyamán renováltatja az egyesület klubhelyiségeit. A javítási és átalakítási munkálatok vezetését Pintér István építészfőmérnök vállalta magára. Szeptemberre modern köntöst kap a tisztes ipar csarnoka, ahol városunk társadalmának annyi derék polgára nevelődött.

A kiadóhivatal üzenetei:

Többeknek. A sorsolásban résztvevők részére az igazoló számok szétküldését kiadóhivatalunk megkezdte és azt e hó 10-ig be is fejezi. Ha valaki netalán nem kapná meg azt ezen időpontig, úgy annak szíves közlését kérjük, hogy a szükséges intézkedéseket idejében megtehessek.

Augusztus 15-ig meghosszabbították az autójárművek fergalmiadóját. A pénzügyvizsgáztató közli, hogy az autójárművek adójának 1934. július 25-én lejárt határidejét 1934. augusztus 15-ig meghosszabbították; mindazokat, akik eddig az időpontig nem egyenlítik ki, autójuk, vagy teherautójuk után az április—júliusi trimeszter adóját, a törvény értelmében szigorúan megbüntetik.

Cipész iparosok gyűlése. A cipész iparosok sem nézhetik tétlenül az iparban dúló kontárkodást. Ma már betevő falatra sem jut és jogosított iparigazolvánnyal bíró iparosok kényszerülnek gyárakban és közönséges napszamos munkán elhelyezkedni, hogy megélhessenek. Ezen helyzeten való javítás, valamint mértékveteli és szabászati ismertetés céljából augusztus 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor a cipész-ipari szindikátus gyűlést tart, az iparoskör nagytermében, amelyre a város összes cipész iparosait saját érdekükben meghívja a vezetőség.

Kontárok eileni védekezés. A megrendelő közönség védelme érdekében figyelmeztetjük városunk munkáltató polgárságát, hogy bármilyen nemű ipari munkát, csakis jogosított iparigazolvánnyal bíró iparossal végeztessen. Ezt mindenkinek módjában áll megtenni, mert a vállalkozók iparigazolványával, ipartestületi tagsági igazolványával, vagy a szakmai szindikátus által kiadott fényképes igazolvánnyal, amelyeket a hatóságok is láttamoztattak, igazolhatják magukat. Ezekkel nem bíró egyénekké a megrendelő vagy munkáltatók ne dolgoztassanak, mert amellyel, hogy kontár, felületes és lelkiismeretlen munkát kapnak, a jogtalan iparüzés támogatása folytán a büntető eljárás ellenük is meg fog indulni. Az ipartestület elköszége.

KIALUDT a mediasi földgázfáklya

**Erdély legújabb természeti érdekessége
a kráter, amelyből nagy erővel ömlik a gáz**

Medias (Medgyes). Saját tud. A múlt év július 13 óta égő földgázfáklya, amelyet emberi kéz kioltani nem tudott: végképpen kialudt.

A legutóbbi kitérésnek helyétől azonban úgy háromszázötven méternyire, új vulkán-tölcsért szakított fel a megzabolázhatatlan, nagy gáznomás és finom, szürke homokot lövel az ég felé és vígan tódul a methángár, ez az Istenadta kincs ki a szabadba, hogy tovább dacoljon a Szonametán technikai vezérkarával, amely egy évi kitartó szorgalommal harcolt a tűz eloltásán.

Csak a jó Isten oltja el a tüzet: de ember fia nem, irta tavaly az *Erdélyi Lapok* tudósítója és ime be is teljesedett. Mint ahogy minden jóslatunk bevált, csak ez az utolsó tétel várattott magára. A szakértők számításai szerint ötven évig világított volna, ha bele nem avatkozik az Isten.

Tavaly július 13-án délután gyulladt ki a gázvulkán és azóta, egy éven át, szorgalmasan világított. Lángjának vörös fényét Cluj, Braszov, Mercurea-Ciuc, Tg.-Mures és Dévágig lehetett látni. Medias (Medgyes) pedig nappali fényárban úszott éjjel is, olyannyira, hogy a közvilágítást szolgáló utcai gázlámpákat a város vezetősége kioltotta. Ezek ugysem jutottak érvényre, csak pislákoltak a nagy konkurrens mellett és a közvilágításon megtakarított szép összeget másra lehetett fordítani. Vagy három hét óta a gázfáklya amerikai kezdett a mediasi legnagyobb bosszúságára, mert annyira megszokták az éjjeli ingyen világítást, hogy szinte természetesnek tartották. A kráter megnagyobbodott és így a nagy nyomás lecsökkent a 30 méteres nyílásban s a lángok nem csaptak oly magasra.

A kialudt vulkán csodálatos kráterében.

Szombaton éjjel fél 12 óra tájban aludt ki a tűz. Hajnali öt óraker lent vagyok a vulkán kráterében. A nap sugarai aranyozzák be a vörös szakadék falait. A kráter mintegy száz-husz méter hosszú, szélessége alul 25—30 méter, fent hetven és százötven méter között változik. A legutóbbi kitérés helyén pedig egy nagy tó van, úgy husz méter mély és mintegy ötven méter átmérőjű. A víz langyosan meleg, benne ezernyi béka zenél.

A kráter fala keramittá égett, üvegkemény, vörös. Gyönyörűen látni az agyag-, pala-, föld- és homokrétegeket. Társaságomban vannak a „kivülálló” két legtekintélyesebb földgázszakértő mérnök. A csodálkozástól nem tudunk szóhoz jutni. Gyönyörködünk. *Ilyet még a Vezuvnál sem lehet látni.*

Gyarapodott Erdély természeti szépsége.

Mindjárt el is kereszteljük és a „*Poklok kapuja*” nevet adjuk rá. Fáradságos sziklamászás után feljutunk a hegyre. Addig, amíg égett a tűz, nem lehetett precízen tudni, mi ment itt végbe. Most azonban a szakértők precízrozzák a multat. Ezek szerint a kráter tavaly, július tizenharmadika óta vagy 120—150 métert vándorolt, megdöntve az eddigi feltevést. Ez a vándorlás okozta azután a fény időszaki csökkenését és növekedését. Az utóbbi időben azért láttuk gyöngébbnek a tüzet, mert a kiégett és alul kiürült földüregek szukszive beomlottak és egy nagy V betű alakú sziklaomladék mögé szorult cca. 3 méteres kráter

A ma legidősebb könyve

Varga László S. J.

Új társadalmi rend felé

Ara 25 lei és portó.

Kapható az Erdélyi Lapok könyvostálvánál.

ter maradt meg, amelynek kiömlési iránya nem felfelé, hanem úgy 45 fok alatt a szakadék falának irányult és így a közvetlen láng elolvastotta a falak kőzetét. Három hétig égett így a gáz, míg a múlt hét szerdáján egy másfélórás felhőszakadás olyan vízmennyiséget zúdított alá, hogy a különben patak medrében fekvő krátert homokkal töltötte meg, majd alomostá a krátert és egy óriási szikla, föld- és homok-törmeg bedőlt és eldugaszolta a kiömlés nyílását. A két nagy elemi erő, a tűz és a víz harca volt ez. Győztesen a víz került ki.

A földgázvulkán tehát kialudt és Medias szegényebb lett egy csodával. Ellentétben minden erőlködéssel, az Isten igazságot tett. Lévéen valamennyien mérnökök, előkerültek a bogarlécek és a legfantasztikusabb csillagászati számok jöttek ki eredményül. Izelítőnek itt adok egy párat.

A kráter 369 (háromszázhatvankilenc) napig égett, vagyis 4 nappal többet, mint egy év. Ezalatt a levegőbe ömlött 922.500.000 köb-

Hindenburg a történelmi nevezetességű birodalmi gyűlést nyitja meg Potsdamban, a helyőrségi templomban, 1933. március 21-én.

Hindenburg palotája Neudeckben, ahol kiszenvedett.

méter gáz, ez volna 148.500 vagón petrosani kőszén, ami 8500 teljes tehervonat, melynek hossza cca. 2300 kilométer. Még csak annyit, hogy a kiömlő gáz fűtőértékét (caloria) véve alapul, ez a melegmennyiség Nagyrománia három évi tüzelőanyag szükséglete és értéke milliárdokra megy.

Homokot és gázt lövel tovább a vulkán.

Amikor a fantasztikus számítását elvégeztük, elindultunk pihenőt keresni. Találtunk is egy szép zöld tisztást, abban a reményben, hogy elemőzsiánkat elfogyasztjuk. Alig másztunk vagy 800 méternyire, amikor irtó homokesőt kaptunk felülről. Bizony szegény a futás, de hasznos. Mi is ezt cselekedtük. Ugyanis azt hittük, hogy a vulkán a lábunk alatt újból kitért. Szerencsénkre ez az eset nem állt fenn. Hanem a régi kráter északi sarkától mintegy négyszáz méternyire, egy szürkén örvénylő forgószélserű valamit láttunk: abból jött a homok. Nem törődve a homokeső kellemetlen következményeivel, szaladtunk a tölcsér felé. Mikor úgy két méternyire voltunk a jelenségtől, vettük észre, hogy a föld alatt uralkodó nagy gáznomás felszakította a talajt és mintegy 4 méter átmérőjű lyuk tátong előttünk. Új kráter keletkezett, amely az eddiginél hatalmasabb nyomással löki ki magából a földgázt, miközben óriási mennyiségű szürke homokot lövel az ég felé, valami 60—80 méter magasságba.

Nem fenyeget a kigyulás veszélye.

A kráter iránya nem függőleges, hanem ferde szög alatt hajlik. Nem birunk tovább maradni, mert a megfulladás veszélye fenyeget, szemünk, száunk, orrunk tele van homokkal. Közben megérkeztek a Szonametán emberei és elkergettek a krátertől. Az öröm koraitak bizonyult. A régi kráter kialudt vörös fénye nem világít Erdély négy tája felé, helyében egy még hatalmasabb, új kráter keletkezett. A kigyulás veszélye egyelőre nem fenyeget, miután quartz-köveket nem dobál. Bűnös kezek gyújtogatásától pedig nem kell félni, mert az szinte lehetetlenség. Nos, tehát a gáz nem ég, hanem egészen haszontalanul a levegőbe ömlik.

A Szonametán egy új szonda fűrészt kezdte meg, így remélve a gáz nyomását csökkenteni. Különben Medias már innen, a négyes kuttól kapja a gázt.

Hogy mi fog bekövetkezni, azt nem lehet tudni. Az új szonda eredményességében kétkednek a szakértők és azt jósolják, hogy a kráter addig fog vándorolni, amíg az ominozus ötös kutat eléri.

Erdély kincse változatlanul veszendőbe megy. Bizunk benne, hogy az ügy végére a jó Isten tesz pontot. Számításaink tehát egy év gázbilanciát adják. Jövőre megismételjük. En pedig bujkálhatok újból, mert holt biztos, hogy Schönberger bácsi találmányainak özönével fogja életem elkeseríteni, ami nem sokáig késik. Z. I.

SPORT

Sportesemények keresztmetszetben

Szenvedélyes viták a Nemzeti Bajnokság selejtező-mérkőzése körül. A TAC—Romania és az AMTE—Olimpia-CFR mérkőzés utóhangjai. — Ujformájú ligabamoki tervezetről tárgyalnak

Vasárnap a CFR (Buc.)—CFR (Brasov) második mérkőzéseinek kivételével befejeződtek a Nemzeti Bajnokság selejtező mérkőzései és már a 12 résztvevő csapatot is ismerjük. A selejtező mérkőzések azonban nem a legismertebb körülmények között folytak le és így még mindig az óvásokkal és utólagos bírálgatásokkal kell foglalkoznunk. Az egész ország sportja egy forró katlanhoz hasonlít. Fő, bugyborékol és naponta újabb gyanúsítások és botrányok látnak napvilágot.

A TAC—Romania mérkőzés utóhullámai még mindig nem csillapodtak le. Sőt. Legújabbban egy timisoarai és két cluji lap polemizál a történetek felett. Mindegyik a muga igazat igyekszik bebizonyítani, városának a csapatát védve. A timisoarai lap jelentése szerint a Romania Havas igazolatlán szerepeltetése miatt bejelentett óvását a központ elutasította, erről a határozatról azonban még nem érkezett hivatalos jelentés. A lapok vitájának érdekesebb részletét itt adjuk:

Az egyik cluji magyar lap megkérdezte a Romania elnökét, Darabontot, aki a következőket mondotta: „A román port örök szégyene az a bíráskodás, amellyel a TAC házibírója a Romániát elintézte”. Pártoskodással vádolja Vladovici bíró, akinek a magatartása „minden józan és jóhiszemű sportembert felháborodással tölthet el”. A másik vitalkozó cluji lap román, tehát nemzetiségi szempontból fogja fel a dolgot. Ilyen alapon támadja Vladovici kapitányt, aki román ember letére egy magyar csapatot segített „csalás” útján a Nemzeti Bajnokságba.

A timisoarai lap Havas jogos szereplését bizonyítja és tiltakozik az ellen a beállítás ellen, hogy Vladovici a TAC házibírója. Többek között még a következőket írja: „Annai bizonyos, hogy ha csupa olyan csapat játszana a Nemzeti Bajnokságban, mint a Romania, akkor tényleg tönkremennének egyesüleink. Ebben az esetben ugyanis jóérvű sportemberek messze elkerülnék a pályát, ahol a Romania játékosai az ellenfél, a bíró és a közönség testi épségét veszélyeztetnék”.

Mi a magunk részéről nem látjuk értelmét ennek a szenvedélyeshangu vitának. Az utólagos sértetésekkel semmit sem érnek el a csapatok és a lapok. Legfeljebb komolytalanná válnak. Vonatkozik ez főleg a lapok sportrovatára, ahol mindig meg kellene őrizni egy bizonyos határt a „szimpatia” kimutatásának. Kár a Romániának azzal fenyegetőzni, hogy felosztja futballszakosztályát, ha a központ nem ad neki igazat. Mert egyet meg kell állapítani. Lehet, hogy voltak tévedések a bíráskodásban, lehet, hogy másban is igaz van a Romániának, de az tény, hogy a TAC megérdemelten győzött, már pedig a jobbtól kikapni nem szégyen... És végre ne a zöld asztalnál, hanem a zöld gyepen igyekezzen a csapat igazat bebizonyítani.

Sok érdekes és szellemes döntését ismerjük már meg a futballszövetségnek, de az Olimpia CFR—Törekvés mérkőzés megsemmisítése mindezen felül. Ismeretes, hogy a sátmari Olimpia — botrányos mérkőzés keretében — 1:0-ra legyőzte az oradeai Törekvést, az Északi Liga bajnokságának döntőjében. A Törekvés akkor megővta a mérkőzést, de a Liga az óvást elutasította, mire a piros-feketék a központhoz fellebbeztek. Az óvás tárgyalását azonban folyton halasztgatták és közben az Olimpia le is játszotta a két osztályozó mérkőzését az AMTE-val, amelyből az aradi csapat került ki győztesen. Elképzelhető tehát, milyen váratlanul jött a központ értesítése, amelyben megsemmisíti az Olimpiai CFR—Törekvés mérkőzést és annak újrajátszását rendeli el, még pedig semleges pályán, Clujon. A döntés országsszerte hatalmas szenzációt keltett, mert illyesmire még nem volt példa. (Ha ez így megy tovább, a Központ egy szép napon gondolt nagyot és megsemmisíti a TAC bajnokságát is és a TMTE-t jelenti ki Timisoara kerületi bajnokának és kezdődhetnek

előlről az alkerületi és selejtező mérkőzések). Az aradi csapat vezetői a hír vétele után rögtön tiltakoztak a döntés ellen és kijelentették, hogy ők nem állnak ki az Olimpia CFR—Törekvés mérkőzés győztese ellen. Ők már becsületesen megküzdöttek a bennmaradásért. Esetleg még két mérkőzést az Olimpiával... Ha kissé gondolkodnak a központi urak, rájönnek, hogy igazuk van az aradiaknak.

Megővta a selejtező mérkőzést az Olimpia CFR is. Indokul Ceareanu pártos bíráskodását hozta fel, pedig annyit már tudhatnának a

Vasárnap: Phönix—NAC

Érdekes vendége lesz vasárnap Oradeának. A zöld-fehérek a baiamarei (nagybányai) Phönixet látják vendégül, amely csapat egyik győzelmét a másik után aratta. Egy hete a bécsi Hakoah-t győzte le 1:0-ra, pedig az osztrák csapat minden mérkőzését sorra nyeri. A NAC-nak nagyon komolyan kell venni a mérkőzést, amelyet 6 órai kezdettel a Károly-pályán tartanak meg.

Schmidt legyőzte Botezt, Bucurestiből jelentik: A fővárosban folyó Davis Cup selejtező mérkőzések során nagy meglepetésre Schmidt 6:2, 7:5, 6:2 arányban legyőzte a tavalyi országos bajnokot, Botez Sandyt. Hamburger 6:3, 6:4, 6:1 arányban győzött Segall ellen, akit Botez 6:0, 6:3, 6:4 arányban szintén legyőzött.

Szovjet-karrierék

Tiflisz főutcájának homokkal beletett kövezetén a kozák-lovak patkói csaltogtak. A vasúti pályaudvar felől haladt a szekértábor az állami bank vöröstéglás épülete felé. A nagy forróságban verejtékező kocsik hangosan nógattak lovaikat; a kiséző kozák szotnya siettetette a karavánt. A szekereken súlyos vasládák feltéve őrzött drágaságot rejtettek. Többmillió rubelt aranyban, ezüstben kellett a kiürült tifliszi fióknak beszállítani.

Az utca járókelői fölfigyeltek a nem mindennapi látványra, itt is, ott is szájtátva bámulták a kozák-kisérettel bevonuló pénz öfelségének útját. De mi ez? A levegőbe lendül egy kar, a menet középebe vágódik egy kis ládikó és az ácsorgó tömegből néhányan futni kezdenek. Egy-két másodpercig halálos csend, utána borzalmas robbanás. Emberi és állati testrészek repülnek. Hőrgés, ordítás, sebesültek jajkiáltásával telik meg a levegő. A tömeg fejét vesztve menekül a rémes helyről. A rendőrség pillanatok alatt kordont von és megkezdődik a merénylők utáni hajsz.

Ez alatt egy hájas, erősen zsidó típusú fiatalember izgatottan várja a Pétervárra induló vonatot. Kezében kopott bőrből, szakadozott ruhája, piszkos inge, félrecsuszott nyakkendője nem árulja el, hogy milyen kincset rejteget. Beül egy harmadik osztályú kocsiába és meg sem áll Pétervárig. Az északi pályaudvaron senki sem várja, félve tekint körül és elindul barátja, Kraszin lakása felé. Ott már együtt van a társaság: Djugasvilli, Kraszin és a többiek. Finkelstein — ő volt az érkezett — köszönés helyett az asztalra teszi ócska kofferjét. Lihegve számol be a tifliszi merénylőtől, kinyitja táskáját, amelyből kivessz egy kis vaskazettát; hatszázezer rubel véren rablott pénz hever benne. Gyors osztogatás kezdődik és a társaság szétszéd.

1907-ben Tifliszben az Erivanovszkaja utcáján lovas kozákok őrzete alatt szállították a pétervári államnyomdából érkezett pénzküldeményt a bank épülete felé. A forradalmárok, akiknek egy jelentékeny csoportja ezidőben a kaukázusi székvárosban, Tifliszben tartózkodott, Djugasvilli vezérlete alatt bombamerényletet követtek el a szállítmány ellen, de a nagy zavarban csak egy ládát sikerült zsákmányolniuk, amelyben 600.000 rubel volt. A forradalmárok pénztárnoka Kraszin volt, aki 200.000 rubelt finn területen levő Kuokala községben elásott

sátmariak, hogy bírói ítéletek miatti óvásnak a szabályok értelmében nem adhatnak helyet. A sátmari lapok hasábjain keresztül foglalkoztak az aradi mérkőzéssel és elég egyoldalúan állították be a botrányos jeleneteket. Az aradiak élénken tiltakoztak a sportsajtóban megjelent — szerintünk — tendenciózus beállítások ellen. A közönség kiabálásánál és fütyükonzertjénél egyéb nem történt. Popnak állítólag lábtörése is állhír. Az aradi közönség viselkedése pedig a sátmari mérkőzés után érthető volt.

A sátmariak naponta találhatnak ki valami újat, az aradiak pedig sietnek válaszolni. Vajjon mikor fáradnak bele...

Érdekes és mindenképpen üdvös tervezet felett fog dönteni az Északi Liga augusztus 5-iki közgyűlésén. A tervek szerint ugyanis az őszől kezdve azok a csapatok, amelyek nem vesznek részt a Nemzeti Bajnokságban, újrendszerű ligabajnokságot alakítanak. Clujról a Romania, KAC, CFR, Oradeáról a Törekvés, CFR, Sátmárról az Olimpia CFR, Baia Mare-ről (Nagybányáról) a Tricolor és a Phönix vennének részt az újformájú ligabajnokságban.

Hakoah (Bécs)—Hakoah és AMTE komb. 5:1 (3:0). Aradról jelentik: Mintegy 1500 néző jelenlétében, Tomi Livius bíráskodása mellett játszották le a nemzetközi mérkőzést, amelyet a bécsi csapat könnyen és megerőltetés nélkül nyert meg a Hakoah—AMTE kombinált csapattal szemben. Góllövők: Ehrlich I. (2), Ehrlich II. és Donnerfeld (2), illetve Rosenbach.

Hungária—FTC 3:0 (1:0). Beregszászról jelentik: A Felvidéken turázó Hungária csütörtökön iskolajátékkal győzött a helyi csapat felett.

Romania vízipóló bajnokságáért az Universitatea a temesvári IIsával, a bucaresti CFR a Crisanával játszik, augusztus 15-én. A két győztes egymás ellen áll ki, majd a bajnoki címért a targonmuresi MSE-vel, a tavalyi védővel küzd meg.

és mintha semmi sem történt volna, visszajött Pétervárra, ahol mint a városi villamos társaság mérnöke dolgozott. Ez megmentette Kraszint, mert másnap a rendőrség házkutatást tartott lakásán, öt letartóztatta, de egy hónapi fogság után, miután semmit sem lehetett rábizonyítani, kiengedték.

Kraszin egy kis ideig nyugodtan viselkedett, majd amikor a kedélyek lecsillapodtak, elutazott Berlinbe és a Siemens—Schuckert-művekhez lépett be. Berlinben igen szerették a tehetséges mérnököt, egészen a bolsevizmus kitöréséig a vállalatnál maradt, majd, amikor a franciák elismerték a szovjet-kormányt, párizsi nagykövete lett. Nyílt titok, hogy Kraszin a rablott pénzből segítette a bolsevik fejedelmeket és a mult szolgálatait jutalmazta Uljanov-Lenin — aki jelentékeny részesedést kapott a pénzből — amikor nagykövetté nevezte ki.

Finkelsteinnek, a gömbölyű zsidó gyereknek sem fajt már ezután a feje. Kiszökött az országból, eljutott Dél-Franciaországba, beiratkozott a Montpellier egyetemének jogi fakultására, ahonnan már mint Litvinov, oroszosan hangzó néven került ki.

Djugasvilli Svájcha menekült a pénzzel, együtt élt és dolgozott Leninnel, de a gruz furcsán hangzó nevével megvált és Stalin néven került vissza Oroszországba, a 180 millió népfőlére.

Kraszin, Djugasvilli, Finkelstein szép karriert futottak be a rablástól egészen a vörös marsalli „méltóságig”.

Kraszin, aki néhány év előtt meghalt, ha felébredne sirjából, biztosan megkérdézné Finkelsteint:

— Mondd Finkli — így nevezték Finkelsteint — valóban te vagy az a Litvinov, aki most a világot ujjad körül csavarod? M. S.

Gerely Jolán:
Hivatás vagy robot
(A dolgozó leány)
Ara 95 lei.

Kapható
az ERDÉLYI LAPOK könyvosztályánál.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Bellődon: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lei.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cíj szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cíj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem örzük meg és nem aduk vissza. Csakis válaszbeléggel magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint a következő 24 órára várható időjárás: Változó felhőzet, délnyugati, nyugati szél, sok helyütt zápor és zivatar. A hőmérsékletben nem történik lényeges változás.

Aratnak a Hargita alatt. Mercurea-Ciuc. (Csikszereida). Saját tud. A megye minden részéből eddig alig tapasztalt nagy hőséget jelentenek. 45 C. fokot is mértek, ami szokatlan a hegyes-erdős megyében. Az aratás is megkezdődött. Itt említjük meg, hogy Oradeán szerdán 50 Celsius volt napon a hőmérséklet.

ZÜRICH I. ZÁRLAT. Párizs 20.21¹/₂, London 15.43³/₄, Newyork 306.62, Brüsszel 71.92¹/₂, Milánó 26.28, Madrid 41.90, Amszterdam 207.42¹/₂, Berlin 118.70, Bécs — Schilling 57.20, Prága 12.73, Varsó 57.95, Belgrád 700, Bucaresti 305.

Ma szombaton érkeznek a miniszterek a Bánágba. Timișoara. Saját tud. A kormány bányászati miniszteri értekezlete, valamint az erdélyi és bányászati liberális parlamenti tagok összejövetele vasárnap, augusztus 5-én folyik le. Szombaton este érkezik Timișoarára Brătianu Dinu pártelnök, Lapedatu erdélyi miniszter, vasárnap reggel pedig Tătărescu miniszterelnök vezetésével érkeznek Teodorescu, Sassu, Slavecu és Nistor miniszterek, valamint Juca alminiszter. A vendégeket a pályaudvaron Imbroane Avram dr államtitkár és Nistor Dimitrie dr prefektus fogadják. Vasárnap délelőtt megy végbe a liberális parlamenti tagok tanácskozása, délelőtt tizenegy órakor pedig a vármegyeháza nagyerőműben megtartják a miniszteri értekezletet. Délben a vendégek tiszteletére a prefektúrán zártkörű ebéd lesz.

A kormány válaszolt a párizsi kacsára. Lapunk legutóbbi számában megírtuk azt a fantasztikus hírt, amelyet a párizsi Temps című világlap röptetett föl, amely arról szólt, hogy a romániai német nemzeti szociálista szervezetek feloszlata alkalmával Sibiuiban (Nagyszombatban) az Ostdeutscher Rote szerkesztőségében történt házkutatás közben, a lap főszerkesztőjét és három munkatársát megölték. A cikk nagy feltűnést keltett a bucaresti Universul című lap is foglalkozott vele. Most bucaresti tudósítónk jelenti, hogy az Universul sürgetésére a belügyminisztérium ma sajtóközleményt tett közzé, amelyben megcáfolja a Temps július 31-iki számában megjelent híradást.

Halálozás. Dr. Buda Lászlónak, a „Duna-posta” hirszerkesztőiroda tulajdonos-főszerkesztőjének édesanyja, öz. Buda Kálmánné, Budapestben hirtelen elhunyt. Timișoarában néhai Gozdu Elek főügyész özvegye szül. Bauer Hermina halt meg 71 éves korában.

Maniu hívei Sovátán újra gyűlést tartanak. Bucaresti. Saját tud. Az erdélyi politikai életben újabb mozgalmas események várhatók. Maniu hívei augusztus második felében újabb gyűlést tartanak Sovátán (Sovátán), ahol előreláthatólag még jobban ki fogják élezni az ellentéteket Maniu és Vaida táborát között.

Tífuszjárvány. Targu-Mures. (Marosvásárhely). Saját tud. Egy hét alatt nyolc tífuszos megbetegedés történt a városban. A betegség járványszerűen lépett fel. A tisztítási főorvosi hivatal megtagadta az övintézkedéseket.

Osztrák felkelő kettős gyilkosság gyanúja alatt. Belgrádból jelentik: Drabogradban letartóztattak egy Jugoszláviába menekült osztrák felkelőt, akit két gyilkossággal gyanúsítanak. Az egyik közeli faluban szerdán kigyúlt egy földműves háza. Amikor a tüzet eloltották, két súlyosan sebesült nőt találtak a házban. Egyik nő pillanatok múlva borzasztó kínok között kiszáradt, a másik is nem sokára meghalt. A gyilkosság gyanúja az osztrák menekültre esett, mert aznap a ház körül látták. Nevet nem közölnek a vizsgálat érdekében mert az gyanítják, hogy bűntársai is vannak.

Német konzulátus Oradeán. A német kormány az oradeai alkonzulátust rendes consulátussá léptette elő. Az oradeai német konzul: Schusztter Lajos nyug. ezredes. A konzulátus helyisége Strada Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 1. szám alatt van.

Canterbury érseke drámai közlése az oroszországi éhínségről. Az angol felsőház legutóbbi ülésén Canterbury érseke megrendítő képet festett az oroszországi éhínségről. Az érsek szerint egyedül Dél-Oroszországban 6 millió ember pusztult el éhhalállal. Egyetlen városban, amelynek 240.000 lakosa van, 40.000 ember halt meg éhezés következtében. Sok helyen a lakosság macska- és kutyahusból él és a lóhús már csemege-számba megy. Vannak olyan községek, ahol már alig várják a tavaszi hónapokat, amikor egérhajók lépnek fel s az emberek egérhússal táplálkoznak. Az érsek közölte, hogy mindezeket az állításait a birtokában levő fényképekkel igazolhatja. Vannak fényképfelvételei az utcákon heverő holttestekről és olyanok, amelyek az utca kövezetén haldokló éhezőkéről készültek.

Nyugalomba vonult kanonok. Budapestről jelentik: Dr. Árhos János dr. prelátus, a hercegprímás oldalkanonokja, 23 évi szolgálat után, nyugalomba vonult.

Milotay István kivált a „Magyarország” igazgatásából. Budapestről jelentik: A budapesti királyi törvényszék, mint cégbíróóság bejegyezte, hogy Milotay Istvánnak, a Magyarországi Lapkiadó Részvénytársaságnál lévő igazgatósági tagsága és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. Ezentul ifj. dr. Rupperecht Olivér vezérigazgató egyedüli aláírása is jegyezheti a Magyarországi Lapkiadó Részvénytársaságot.

AZ ANYÓS. — Mi az lányom? Igaz, hogy az urad elhagyott?
 — Igen, mama.
 — Bizonyára valami nő miatt?
 — Ugy van, mama.
 — És ki az a nő?
 — Te vagy az, mama.

Halálos vonatösszeütközés. Belgrádból jelentik: A ribanji vasúti alagútban egy személyes és egy tehervonat összeütközött. Több kocsi összetört. Eddig három holttestet huztak ki a romok alól.

Hazavitte halott gazdáját a hátasló. Az állatok hűségének meghatározó jelét adta Loidberger Ferenc 70 esztendőes linzi gazda hátaslója. Az öreg birtokos, aki napról-napra lóháton járt be a határt, a napokban szokásához híven ismét kilovagolt. Nyargalás közben azonban a nagy melegben rosszul lett, elvesztette eszméletét és előre bukva a nyeregben, átölelte hű lova nyakát. Az okos állat erre megfordult és szépen hazaporoszkált a nyakában függő haldoklóval, aki, mire hazatért, kiszáradt.

A libapásztor leánya lélekjelenléte. A nyéki vasútállomás közelében legettette libanyját Sárközi János gazdálkodó hat éves kislánya. A libák a vasúti sínekben legeltek, mikor a budapesti személyvonat közeledett. A kislány el akarta hajítani a libákat, de ezalatt olyan közel jutott hozzá a mozdony, hogy már nem volt ideje elugrani. Hirtelen ösztönös mozdulattal hasravágódott a sínek között és meglapult. A személyvonat keresztülment rajta. A mozdonyvezető rémülten állította meg a vonatot. A kislány a kislány keresésére indultak s ott találták meg az utolsó kocsi alatt mozdulatlanul. Kiemelték a sínek közül és meglepetéssel látták, hogy semmi baja sem történt, csak a fején és lábán szenvedett kisebb horzsolásokat.

Sebők Imre dr
Öt világrészen keresztül
 utirajz,
 Erdősi Károly előszavával.

Ara 125 lei és portó.

Öt világrész csodái, káprázatos szépséggel, lüktető élete domborodik az olvasó elé ebben a könyvben. Az ifjuság számára írta Sebők Imre, a nyitott szemű, tudni vágyó ifjuság számára, amely mesteri vezető segítségével ismeri meg a világot ezen a könyvön keresztül. — Felhívjuk a figyelmet, szórakoztató olvasmány. Eredeti helyszíni fényképfelvételek gazdagon illusztrálják a kötetet, amely a Szent István Társulat kiadásában már a harmadik kiadást érte meg.

Kapható KÖNYVOSZTALYUNKBAN.

Feljegyzések

Háborúról beszél ma megint mindenki és nemcsak azért, mert elérkeztünk a világháború kitörésének huszadik évfordulójához.

A nagy vitában, amely a felelősség kérdése körül folyik, a francia Romain Rolland mondta:

„Mindnyájan bűnösök vagyunk abban a szörnyűségek szerencsétlenségében, mit a világháború jelentett. Vannak, akik tudatosan vétkeztek, mások gyengeségük révén. A gyengeség pedig nem jelent kisebb bünt: a tömeg közönye, a tisztességes emberek féltékenysége, a vezetők önzése, a sajtónak tudatlansága és cinikussága. A kalózok éhes szája s a gondolkodók és tudósok riadt szolgálatkészsége, amellyel a gyilkos előítéletek teherhordó szamarainak szerepét vállalták, holott a feladatok éppen ezeknek szétrombolása lett volna. A könyörtelen gögje ama tanult főknak, akik fixa ideáikat fontosabbnak tartották, mint testvéreiknek életét és nyugodtan hagyták meghalni húszmillió embert, csak nekik maradjon igazuk...! Kinek közülünk van meg a joga tisztára mosni kezét a lemészárolt Európa vérével? Lássá be ma már mindenki a maga hibáit és törekedjék, hogy azokat jóvá tegesse...!”

Vajjon ezeknek a bölcs szavaknak csak az a tragikus évforduló ad időszerűséget, amely e napokban világszerte az emlékezésnek és elmélkedésnek forrása? (Skin.)

Papneveldei felvételek. Timișoara. Saját tud. A papneveldebe, valamint a vele kapcsolatos Emericanum-fineveldebe való felvételeket Pacha Agoston dr. megyéspüspök visszatérése után, augusztus 10-én eszközlik.

Az idegenlégióból szökött haza egy bajai borbély. Budapestről jelentik: Venkő János 21 éves bajai borbélysegéd lerongyolódva többhetes szakállal az arcán érkezett meg viszontagságos külföldi kalandozásából. Venkő egy évvel ezelőtt gyalogosan járta az országot és munkát keresett. Hegyeshalomnál az országúton össetalálkozott egy autóssal, aki átszoktatta a határon és francia nyelvű kötelezvényt íratott vele alá. Venkő hamarosan megtudta, hogy az idegenlégióba lépett. Marseilleben hajóra ültették és rövidesen Észak-Afrikába, Sidiben Abbeba került. Négy hónapig teljesített itt szolgálatot, majd egy alkalommal, amikor őrségre állították, megszökött. Lovasjárőr üldözte a sivatagban, rálöttek, el is találták a térdét, de sebesülten is sikerült elérnie egy oázist, ahol egy arab karaván megsegítette és tekintettel arra, hogy a légióból szökött, ellátta ruhával és élelmiszerral és a tengerig szállította. Az egyik kikötőben sikerült egy hollandi hajóra szegődni és így eljutott Rotterdamig, ahol engedély nélküli határátlépésért megbüntették, majd kitoloncolták. Németországon át gyalog jutott el Bécsbe, ahol jelentkezett a magyar követségen, amely azután hazaszállította.

Franciaországban is közlekedik már a sinzeppelin. Franciaországban is ráternek a sinzeppelin alkalmazására. Egyelőre a francia északi vasúttársaság próbálkozik az úgynevezett „sinzepp”-nek üzembehelyezésével. Az első sinzeppelint most próbálták ki a Páris—Tourvoing közötti útvonalon. A francia sinzeppelin három, egymáshoz kapcsolt kocsiból áll. A három kocsi összesen 64 méter hosszú és 146 első és másodosztályu hely van benne, továbbá egy étermi kocsiszakasz. A „zepp” óránkénti átlagos sebessége 140 kilométer. A jármű elején és végén egy-egy 400 lóerős motor szolgáltatja a hajtóerőt.

Egy uriaszony öngyilkossága. Budapestről jelentik: Strache Gábornak, az Olasz-Magyar Bank igazgatójának felesége, lakásán gázszalagot megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosságot búskomorság miatt követte el. Az elhunyt menyve volt Strache Gusztáv főügyésznek.

Bezárják a montecarlói játékbankot. Monte-Carloból jelentik: A hírhedt játékbank a bukás szélére jutott. A játékbankot évek óta alig látogatták, ez évben pedig ügyszólván teljesen elmaradtak a játékosok s a termék üresen konganak. A kaszinó vezetősége ezért elhatározta a játékbank bezárását.

Ejtőernyővel ugrottak ki a sztratoszféra léggömbből a pilóták. Az amerikai Rapid Cityben szombaton reggel indultak légi utjukra Stevens kapitány, Anderson és Kettner pilóták, hogy megdöntsék a szerencsétlenül járt orosz sztratoszféra repülő 20 kilométeres világrekordját. Stevens kapitányék kísérlete azonban nem járt sikerrel. A léggömb viharzónába került és burkolatán nagy szakadások keletkeztek, amelyek következtében zuhanni kezdett. A pilóták erre nagy lélekjelenléttel több ezer méter magasságban ejtőernyővel ugrottak ki a léggömbből, amelyet sorsára bízta. Stevens kapitány és két társa szerencsésen földet ért, míg a gazdátlanul hagyott léggömböt szétépte a vihar.

SPORT

Sportesemények keresztmetszetben

Szenvedélyes viták a Nemzeti Bajnokság selejtező-mérkőzései körül. A TAC—Romania és az AMTE—Olimpia-CFR mérkőzés utóhangjai. — Ujformájú ligabamoki tervezetről tárgyalnak

Vasárnap a CFR (Buc.)—CFR (Brasov) második mérkőzéseinek kivételével befejeződtek a Nemzeti Bajnokság selejtező mérkőzései és már a 12 résztvevő csapatot is ismerjük. A selejtező mérkőzések azonban nem a legismertebb körülmények között folytak le és így még mindig az óvásokkal és utólagos bírálgatásokkal kell foglalkoznunk. Az egész ország sportja egy jóró kattanhoz hasonlít. Fő, bugyborékol és naponta újabb gyanúsítások és botrányok látnak napvilágot.

A TAC—Romania mérkőzés utóhangjai még mindig nem csillapodtak le. Sőt. Legújabbban egy timisoarai és két cluji lap polemizál a történetek felett. Mindegyik a maga igazát igyekszik bebizonyítani, városának a csapatát védve. A timisoarai lap jelentése szerint a Romania Havas igazolatlan szerepeltetése miatt bejelentett óvását a központ elutasította, erről a határozatról azonban még nem érkezett hivatalos jelentés. A lapok vitájának érdekesebb részletét itt adjuk:

Az egyik cluji magyar lap megkérdezte a Romania elnökét, Darabontot, aki a következőket mondotta: „A román port örök szégyene az a bíráskodás, amellyel a TAC házbírója a Romaniát elintézte”. Pártoskodással vádolja Vladovici bírót, akinek a magatartása „minden józan és jóhiszemű sportembert felháborodással tölthet el”. A másik vitalkozó cluji lap román, tehát nemzetiségi szempontból fogja fel a dolgot. Ilyen alapon támadja Vladovici kapitányt, aki román ember léteére egy magyar csapatot segített „csalás” útján a Nemzeti Bajnokságba.

A timisoarai lap Havas jogos szereplését bizonyítja és tiltakozik az ellen a beállítás ellen, hogy Vladovici a TAC házbírója. Többek között még a következőket írja: „Amnyi bizonyos, hogy ha csupa olyan csapat játszana a Nemzeti Bajnokságban, mint a Romania, akkor tényleg tönkremennének egyesüleink. Ebben az esetben ugyanis jóérzésű sportemberek messze elkerülnék a pályát, ahol a Romania játékosai az ellenfél, a bíró és a közönség testi épségét veszélyeztetnék”.

Mi a magunk részéről nem látjuk értelmét ennek a szenvedélyeshangu vitának. Az utólagos sértegetésekkel semmit sem érnek el a csapatok és a lapok. Legfeljebb komolytalanná válnak. Vonatkozik ez főleg a lapok sportrovatára, ahol mindig meg kellene őrizni egy bizonyos határát a „szimpatia” kimutatásának. Kár a Romaniának azzal fenyegetőzni, hogy felosztja futballszakosztályát, ha a központ nem ad neki igazat. Mert egyet meg kell állapítani. Lehet, hogy voltak tévedések a bíráskodásban, lehet, hogy másban is igaz van a Romaniának, de az tény, hogy a TAC megérdemelten győzött, már pedig a jobbtól kikapni nem szégyen... És végre ne a zöld asztalnál, hanem a zöld gyepen igyekezzen a csapat igazát bebizonyítani.

Sok érdekes és szellemes döntést ismerünk már meg a futballszövetségnek, de az Olimpia CFR—Törekvés mérkőzés megsemmisítése mindezen felüláll. Ismeretes, hogy a sátmari Olimpia — botrányos mérkőzés keretében — 1:0-ra legyőzte az oradeai Törekvést, az Északi Liga bajnokságának döntőjében. A Törekvés akkor megóvta a mérkőzést, de a Liga az óvást elutasította, mire a piros-feketék a központhoz fellebbeztek. Az óvás tárgyalását azonban folyton halasztgatták és közben az Olimpia le is játszotta a két osztályozó mérkőzést az AMTE-val, amelyből az aradi csapat került ki győztesen. Elképzelhető tehát, milyen váratlanul jött a központ értesítése, amelyben megsemmisíti az Olimpiai CFR—Törekvés mérkőzést és annak újrajátszását rendeli el, még pedig semleges pályán, Clujon. A döntés országsszerű hatalmas szenzációt keltett, mert ilyesmire még nem volt példa. (Ha ez így megy tovább, a Központ egy szép napon gondolt nagyot — és megsemmisíti a TAC bajnokságát is és a TMTE-t jelenti ki Timisoara kerületi bajnokának és kezdődhetnek

elölről az alkerületi és selejtező mérkőzések). Az aradi csapat vezetői a hír vétele után rögtön tiltakoztak a döntés ellen és kijelentették, hogy ők nem állnak ki az Olimpia CFR—Törekvés mérkőzés győztese ellen. Ők már becsületesen megküzdöttek a bennmaradásért. Esetleg még két mérkőzést az Olimpival... Ha kissé gondolkodnak a központi urak, rájönnek, hogy igazuk van az aradiaknak.

Megóvta a selejtező mérkőzést az Olimpia CFR is. Indokul Ceureanu pártos bíráskodását hozta fel, pedig annyit már tudhatnának a

Vasárnap: Phönix—NAC

Érdekes vendége lesz vasárnap Oradeának. A zöld-fehérek a baiamarei (nagybányai) Phönixet látják vendégül, amely csapat egyik győzelmét a másik után aratta. Egy hete a bécsi Hakoah-t győzte le 1:0-ra, pedig az osztrák csapat minden mérkőzését sorra nyeri. A NAC-nak nagyon komolyan kell venni a mérkőzést, amelyet 6 órai kezdettel a Károlypályán tartanak meg.

Schmidt legyőzte Botezt, Bucurestiből jelentik: A fővárosban folyó Davis Cup selejtező mérkőzések során nagy meglepetésre Schmidt 6:2, 7:5, 6:2 arányban legyőzte a tavalyi országos bajnokot, Botez Sandyt. Hamburger 6:3, 6:4, 6:1 arányban győzött Segall ellen, akit Botez 6:0, 6:3, 6:4 arányban szintén legyőzött.

Szovjet-karriererek

Tiflisz főutcájának homokkal belepelt kövezetén a kozák-lovak patkói csattogtak. A vasúti pályaudvar felől haladt a szekértábor az általi bank vöröstéglás épülete felé. A nagy forróságban verejtékező kocsisok hangosan nógatták lovaikat: a kísérő kozák szotnya siettette a karavánt. A szekereken súlyos vasládák féltve őrzött drágaságot rejtettek. Többmillió rubelt aranyban, ezüstben kellett a kiürült tifliszi fióknak beszállítani.

Az utca járókelői fölfigyeltek a nem mindennapi látványra, itt is, ott is szájtátva bámulták a kozák-kísérlettel bevonuló pénz öfelségének útját. De mi ez? A levegőbe lendül egy kar, a menet közepébe vágódik egy kis ládikó és az ácsorgó tömegből néhányan futni kezdenek. Egy-két másodpercig halálos csend, utána borzalmas robbanás. Emberi és állati testrészek repülnek. Hőrgés, ordítás, sebesültek jajkiáltásával telik meg a levegő. A tömeg fejét vesztve menekül a rémes helyről. A rendőrség pillanatok alatt kordont von és megkezdődik a merénylők utáni hajsz.

Ez alatt egy hájas, erősen zsidó típusú fiatalember izgatottan várja a Pétervárra induló vonatot. Kezében kopott bőrdőn, szakadozott ruhája, piszkos inge, félrecsuszott nyakkendője nem árulja el, hogy milyen kincset rejtget. Belső harmadik osztályú kocsiába és meg sem áll Pétervárig. Az északi pályaudvaron senki sem várja, félve tekint körül és elindul barátja, Kraszin lakása felé. Ott már együtt van a társaság: Djugasvilli, Kraszin és a többiek. Finkelstein — ő volt az érkezett — köszönés helyett az asztalra teszi ócska kofferjét. Lihegve számol be a tifliszi merénylőről, kinyitja táskáját, amelyből kivész egy kis vaskazettát: hatszáz ezer rubel véren rablott pénz hever benne. Gyors osztogatás kezdődik és a társaság szétszór.

1907-ben Tifliszben az Eriyanovszkaja utcáján lovas kozákok őrizete alatt szállították a pétervári államnyomdából érkezett pénzküldeményt a bank épülete felé. A forradalmárok, akiknek egy jelentékeny csoportja ekkoriban a kaukázusi székvárosban, Tifliszben tartózkodott, Djugasvilli vezérlete alatt bombamerényletet követtek el a szállítmány ellen, de a nagy zavarban csak egy ládat sikerült zsákmányolniuk, amelyben 600.000 rubel volt. A forradalmárok pénztárnoka Kraszin volt, aki 200.000 rubelt finn területen levő Kuokala községben elásott

sátmariak, hogy bírói ítéletek miatti óvásnak a szabályok értelmében nem adhatnak helyet. A sátmari lapok hasábjain keresztül foglalkoztak az aradi mérkőzéssel és elég egyoldalúan állították be a botrányos jeleneteket. Az aradiak élénken tiltakoztak a sportsajtóban megjelent — szerintünk — tendenciózus beállítások ellen. A közönség kiabálásánál és fütykoncertjénél egyéb nem történt. Popnak állítólag lábtörése is áhír. Az aradi közönség viselkedése pedig a sátmari mérkőzés után érthető volt.

A sátmariak naponta találhatnak ki valami újat, az aradiak pedig sietnek válaszolni. Vajjon mikor fáradnak bele...

Érdekes és mindenképpen üdvös tervezet felett fog dönteni az Északi Liga augusztus 5-iki közgyűlésén. A tervek szerint ugyanis az őszől kezdve azok a csapatok, amelyek nem vesznek részt a Nemzeti Bajnokságban, újrarendszerű ligabajnokságot alakítanak. Clujról a Romania, KAC, CFR, Oradeáról a Törekvés, CFR, Sátmárról az Olimpia CFR, Baia Mare-ről (Nagybányáról) a Tricolor és a Phönix vennének részt az újformájú ligabajnokságban.

Hakoah (Bécs)—Hakoah és AMTE

komb. 5:1 (3:0). Aradról jelentik: Mintegy 1500 néző jelenlétében, Tomi Livius bíráskodása mellett játszották le a nemzetközi mérkőzést, amelyet a bécsi csapat könnyen és megerőltetés nélkül nyert meg a Hakoah—AMTE kombinált csapattal szemben. Góllövők: Ehrlich I. (2), Ehrlich II. és Donnerfeld (2), illetve Rosenbach.

Hungária—FTC 3:0 (1:0). Beregszászról jelentik: A Felvidéken turázó Hungária csütörtökön iskolajátékkal győzött a helyi csapat felett.

Romania vizipóló bajnokságáért az Universitatea a temesvári Ilával, a bucaresti CFR a Crisanával játszik, augusztus 15-én. A két győztes egymás ellen áll ki, majd a bajnoki címért a fargumuresi MSE-vel, a tavalyi védővel küzd meg.

és mintha semmi sem történt volna, visszajött Pétervárra, ahol mint a városi villamos társaság mérnöke dolgozott. Ez megmentette Kraszint, mert másnap a rendőrség házkutatást tartott lakásán, öt letartóztatva, de egy hónapi fogság után, miután semmit sem lehetett rábizonyítani, kiengedték.

Kraszin egy kis ideig nyugodtan viselkedett, majd amikor a kedélyek lecsillapodtak, elutazott Berlinbe és a Siemens—Schuckert-művekhez lépett be. Berlinben igen szerették a tehetséges mérnököt, egészen a bolsevizmus kiűzéséig a vállalatnál maradt, majd, amikor a franciák elismerték a szovjet-kormányt, párizsi nagykövete lett. Nyílt titok, hogy Kraszin a rablott pénzből segítette a bolsevik fejedelmeket és a mult szolgálatait jutalmazta Uljanov-Lenin — aki jelentékeny részesedést kapott a pénzből — amikor nagykövetté nevezte ki.

Finkelsteinnek, a gömbölyű zsidó gyereknek sem fájt már ezután a feje. Kiszökött az országból, eljutott Dél-Franciaországba, beiratkozott a Montpellier egyetemének jogi fakultására, ahonnan már mint Litvinov, oroszosan hangzó néven került ki.

Djugasvilli Svájca menekült a pénzzel, együtt élt és dolgozott Leninnel, de a gruz fucsán hangzó nevével megvált és Stalin néven került vissza Oroszországba, a 180 millió népfelére.

Kraszin, Djugasvilli, Finkelstein szép karriert futottak be a rablástól egészen a vörös marsall „méltóságig”.

Kraszin, aki néhány év előtt meghalt, ha felébredne sirjából, biztosan megkérdezné Finkelsteint:

— Mondj Finkli — így nevezték Finkelsteint — valóban te vagy az a Litvinov, aki most a világot ujjad körül csavarod? M. S.

Gerely Jolán:
Hivatás vagy robot
(A dolgozó leány)
Ara 95 lei.
Kapható
az ERDÉLYI LAPOK könyvosztályánál.

HIREK

Központi szerkesztőség és kiadóhivatal
Oradea, Strada Regele Carol II. 5.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy óra 70 lei.
 Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 802.

Kéziratokat nem ösztönk meg és nem adunk vissza. Csakis válaszbellyeges magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint a következő 24 órára várható időjárás: Változó felhőzet, délnyugati-, nyugati szél, sok helyütt zápor és zivatar. A hőmérsékletben nem történik lényeges változás.

Aratnak a Hargita alatt. Mercurea-Ciuc. (Csikszepeda). Saját tud. A megye minden részéből eddig alig tapasztalt nagy hőséget jelentenek. 45 C. fokot is mértek, ami szokatlan a hegyes-erdős megyében. Az aratás is megkezdődött. Itt említjük meg, hogy Oradeán szerdán 50 Celsius volt napon a hőmérséklet.

ZÜRICH I ZÁRLAT. Párizs 20.21¹/₂, London 15.43³/₄, Newyork 306.62. Brüsszel 71.92¹/₂. Milánó 26.28, Madrid 41.90, Amszterdam 207.42¹/₂. Berlin 118.70. Bécs — Schilling 57.20, Prága 12.73, Varsó 57.95, Belgrád 700, Bucaresti 305.

Ma szombaton érkeznek a miniszterek a Bánságba. Timișoara. Saját tud. A kormánybánsági miniszteri értekezlete, valamint az erdélyi és bánsági liberális parlamenti tagok összejövetele vasárnap, augusztus 5-én folyik le. Szombaton este érkezik Timișoarára Brătianu Dinu pártelnök, Lapadatu erdélyi miniszter, vasárnap reggel pedig Tătărescu miniszterelnök vezetésével érkeznek Teodorescu, Sassu, Slavescu és Nistor miniszterek, valamint Juca alminiszter. A vendégeket a pályaudvaron Imbroane Avram dr államtitkár és Nistor Dimitrie dr prefektus fogadják. Vasárnap délelőtt megy végbe a liberális parlamenti tagok tanácskozása, délelőtt tizenegy órakor pedig a vármegyeháza nagytérmeiben megtartják a miniszteri értekezletet. Déliben a vendégek tiszteletére a prefektúrán zártkörű ebéd lesz.

A kormány válaszolt a párizsi kacsára. Lapunk legutóbbi számában megírtuk azt a fantasztikus hírt, amelyet a párizsi Temps című világlap röpitett föl, amely arról szólt, hogy a romániai német nemzeti szocialista szervezetek feloszlata alkalmával Sibiuiban (Nagyszombatban) az Ostdeutscher Rote szerkesztőségében történt házkutatás közben, a lap főszerkesztőjét és három munkatársát megölték. A cikk nagy feltűnést keltett a bucaresti Universul című lap is foglalkozott vele. Most bucaresti tudósítónk jelenti, hogy az Universul sürgetésére a belügyminisztérium ma sajtóközleményt tett közzé, amelyben megcáfolja a Temps július 31-iki számában megjelent híradást.

Halálozás. Dr. Buda Lászlónak, a „Duna-posta” hírszolgálati iroda tulajdonos-főszerkesztőjének édesanyja, öz. Buda Kálmánné, Budapesten hirtelen elhunyt. Timișoarán néhai Gozsdu Elek főügyész özvegye szül. Bauer Hermína halt meg 71 éves korában.

Maniu hivei Sovátán újra gyűlést tartanak. Bucuresti. Saját tud. Az erdélyi politikai életben újabb mozgalmas események várhatók. Maniu hivei augusztus második felében újabb gyűlést tartanak Sovátán (Sovátán), ahol előreláthatólag még jobban ki fognak éleződni az ellentétek Maniu és Vaida táborá között.

Tífuszjárvány. Targu-Mures. (Marosvásárhely). Saját tud. Egy hét alatt nyolc tifuszos megbetegedés történt a városban. A betegség járványoszerűen lépet fel. A tisztí főorvosi hivatal megtette az óvintézkedéseket.

Osztrák felkelő kettős gyilkosság gyanúja alatt. Belgrádból jelentik: Drabogradban letartóztattak egy Jugoszláviába menekült osztrák felkelőt, akit két gyilkossággal gyanúsítanak. Az egyik közeli faluban szerdán kigyúlt egy földműves háza. Amikor a tűzet eloltották, két súlyosan sebesült nőt találtak a házban. Egyik nő pillanatok múlva borzasztó kínok között ki-szenvedett, a másik is nemsokára meghalt. A gyilkosság gyanúja az osztrák menekültre esett, mert aznap a ház körül látták. Nevet nem közölnek a vizsgálat érdekében mert az gyanítják, hogy bűntársai is vannak.

Német konzulátus Oradeán. A német kormány az oradeai alkonzulátust rendes consulatussá léptette elő. Az oradeai német konzul: Schusztler Lajos nyug. ezredes. A konzulátus helyisége Strada Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 1. szám alatt van.

Canterbury érseke drámai közlései az oroszországi éhínségről. Az angol felsőház legutóbbi ülésén Canterbury érseke megrendítő képet festett az oroszországi éhínségről. Az érsek szerint egyedül Dél-Oroszországban 6 millió ember pusztult el éhhalállal. Egyetlen városban, amelynek 240.000 lakosa van, 40.000 ember halt meg éhezés következtében. Sok helyen a lakosság macska- és kutyahusból él és a lóhús már csemege-számba megy. Vannak olyan községek, ahol már alig várják a tavaszi hónapokat, amikor egérhajók lépnek fel s az emberek egérhússal táplálkoznak. Az érsek közölte, hogy mindezeket az állításait a birtokában levő fényképekkel igazolhatja. Vannak fényképfelvételei az utcákon heverő holttestekről és olyanok, amelyek az utca kövezetén haldokló éhezőkéről készültek.

Nyugalomba vonult kanonok. Budapestről jelentik: Dráhos János dr. prelátus, a hercegprimás oldalkanonokja, 23 évi szolgálat után, nyugalomba vonult.

Milotay István kivált a „Magyarság” igazgatásából. Budapestről jelentik: A budapesti királyi törvényszék, mint cégbíróság bejegyezte, hogy Milotay Istvánnak, a Magyarság Lapkiadó Részvénytársaságnál lévő igazgatósági tagsága és cégjegyzési jogosultsága megszűnt. Ezentul ifj. dr. Rupprecht Olivér vezérigazgató egyedül aláírása is jegyezheti a Magyarság Lapkiadó Részvénytársaságot.

AZ ANYÓS. — Mi az lányom? Igaz, hogy az urad elhagyott?
 — Igen, mama.
 — Bizonyára valami nő miatt?
 — Ugy van, mama.
 — És ki az a nő?
 — Te vagy az, mama.

Halálos vonatösszeütközés. Belgrádból jelentik: A ribanji vasúti alagútban egy személyes és egy tehervonat összeütközött. Több kocsi összetört. Eddig három holtestet huztak ki a romok alól.

Hazavitte halott gazdáját a hátasló. Az állatok hűségének megható jelét adta Loidsberger Ferenc 70 esztendősi linzi gazda hátaslóva. Az öreg birtokos, aki napról-napra lóháton járta be a határt, a napokban szokásához híven ismét kilovagolt. Nyargalás közben azonban a nagy melegben rosszul lett, elvesztette eszméletét és előre bukva a nyeregben, átölelte hű lóva nyakát. Az okos állat erre megfordult és szépen hazaporoszkált a nyakában függő haldoklóval, aki, mire hazaértek, kiszendedett.

A libapásztor leánya lélekjelenléte. A nyéki vasútállomás közelében legeltette libanyáját Sárközi János gazdálkodó hat éves kislánya. A libák a vasúti síneken legeltek, mikor a budapesti személyvonat közeledett. A kislány el akarta hajtani a libákat, de ezalatt olyan közel jutott hozzá a mozdony, hogy már nem volt ideje elugrani. Hirtelen ösztönös mozdulattal hasravágódott a sínek között és meglapult. A személyvonat keresztülment rajta. A mozdonyvezető rémülten állította meg a vonatot. A kaulozok a kislány keresésére indultak s ott találták meg az utolsó kocsi alatt mozdulatlanul. Kiemelték a sínek közül és megáztatással látták, hogy semmi baja sem történt, csak a fején és lábán szenvedett kisebb horzsolásokat.

Sebők Imre dr

Öt világrészen keresztül

utirajz,
 Erdősi Károly
 előszavával.

Ara 125 lei és portó.

Öt világrész csodái, káprázatos szépséggel, lüktető élete domborodik az olvasó elé ebben a könyvben. Az ifjúság számára írta Sebők Imre, a nyitott szemű, tudni vágyó ifjúság számára, amely mesteri vezető segítségével ismeri meg a világot ezen a könyvön keresztül. — Feinötteknek is értékes, szórakoztató olvasmány. Eredeti helyszíni fényképfelvételek gazdagon illusztrálják a kötetet, amely a Szent István Társulat kiadásában már a harmadik kiadást érte meg.

Kapható KÖNYVOSZTALYUNKBAN.

Feljegyzések

Háborúról beszél ma megint mindenki és nemcsak azért, mert elérkeztünk a világháború kitérésének huszadik évfordulójához.

A nagy vitában, amely a felelősség kérdése körül folyik, a francia Romain Rolland mondta:

„Mindnyájan bűnösök vagyunk abban a szörnyűségek szerencsétlenségében, mit a világháború jelentett. Vannak tudatosan vétkezték, mások gyengeségük révén. A gyengeség pedig nem jelent kisebb bűnt: a tömeg közönye, a tisztességes emberek felénksége, a vezetők önzése, a sajtónak tudatlansága és cinikussága. A kalózok éhes szájai s a gondolkodók és tudósok riadt szolgálatkészsége, amellyel a gyilkos előítéletek teherhordó szamarainak szerepét vállalták, holott a feladatok éppen ezeknek szétrombolása lett volna. A könyörtelen gögje ama tanult főknak, akik fixa ideáikat fontosabbnak tartották, mint testvéreiknek életét és nyugodtan hagytak meghalni húszmillió embert, csak nekik maradjon igazuk...! Kinek közülünk van meg a joga tisztára mosni kezét a lemészárolt Európa vérértől? Lássá be ma már mindenki a maga hibáit és törekedjék, hogy azokat jóvá tehesse...!”

Vajjon ezeknek a bölcs szavaknak csak az a tragikus évforduló ad időszersűséget, amely e napokban világszerte az emlékezésnek és elmélkedésnek forrása? (Skin.)

Papneveldei felvételek. Timișoara. Saját tud. A papneveldebe, valamint a vele kapcsolatos Emericum-fineveldebe való felvételeket Pacha Agoston dr. megyéspüspök visszatérése után, augusztus 10-én eszközlik.

Az idegenlégióból szökött haza egy bajai borbély. Budapestről jelentik: Venkő János 21 éves bajai borbélyeség lerongyolódva többhetes szakállal az arcán érkezett meg viszontagságos külföldi kalandozásából. Venkő egy évvel ezelőtt gyalogosan járta az országot és munkát keresett. Hegyeshalomnál az országúton összetalálkozott egy autóssal, aki átszöktette a határon és francia nyelvű kötelezvényit íratott vele alá. Venkő hamarosan megtudta, hogy az idegenlégióba lépett. Marseillesben hajóra ültették és rövidesen Észak-Afrikába, Sidiben Abbeba került. Négy hónapig teljesített itt szolgálatot, majd egy alkalommal, amikor őrségre állították, megszökött. Lovasjárőr üldözte a sivatagban, rálöttek, el is találták a térdét, de sebesülten is sikerült elérnie egy oázist, ahol egy arab karaván megsegítette és tekintettel arra, hogy a légióból szökött, ellátta ruhával és élelmiszerekkel és a tengerig szállította. Az egyik kikötőben sikerült egy hollandi hajóra szegődni és így eljutott Rotterdamig, ahol engedély nélküli határátlépésért megbüntették, majd kitoloncolták. Németországon át gyalog jutott el Bécsbe, ahol jelentkezett a magyar követségen, amely azután hazaszállította.

Franciaországban is közlekedik már a sinzeppelin. Franciaországban is ráternek a sinzeppelin alkalmazására. Egyelőre a francia északi vasúttársaság próbálkozik az úgynevezett „sinzepp”-nek üzembehelyezésével. Az első sinzeppelint most próbálták ki a Páris—Tourvoing közötti útvonalon. A francia sinzeppelin három, egymáshoz kapcsolt kocsiból áll. A három kocsi összesen 64 méter hosszú és 146 első és másodosztályu hely van benne, továbbá egy éttermi kocsiszakas. A „zepp” óránkénti átlagos sebessége 140 kilométer. A jármű elején és végén egy-egy 400 lóerős motor szolgáltatja a hajtóerőt.

Egy uriaszony öngyilkossága. Budapestről jelentik: Strache Gábornak, az Olasz-Magyar Bank igazgatójának felesége, lakásán gázzal megmérgezte magát és meghalt. Az öngyilkosságot búskomorság miatt követte el. Az elhunyt menyee volt Strache Gusztáv főügyésznek.

Bezárják a montecarlói játékbankot. Monte-Carloból jelentik: A hírhedt játékbank a bukás szélére jutott. A játékbankot évek óta alig látogatják, ez évben pedig úgyszólván teljesen elmaradtak a játékosok s a termék üresen konganak. A kaszinó vezetősége ezért elhatározta a játékbank bezárását.

Ejtőernyővel ugrottak ki a sztratoszféra léggömbből a pilóták. Az amerikai Rapid Cityben szombaton reggel indultak légi utjukra Stevens kapitány, Anderson és Kettner pilóták, hogy megdöntsék a szerencsétlenül járt orosz sztratoszféra repülő 20 kilométeres világrekordját. Stevens kapitányék kísérlete azonban nem járt sikerrel. A léggömb viharzónába került és burkolatán nagy szakadások keletkeztek, amelyek következtében zuhanni kezdett. A pilóták erre nagy lélekjelenléttel több ezer méter magasságban ejtőernyővel ugrottak ki a léggömbből, amelyet sorsára bízta. Stevens kapitány és két társa szerencsésen földet ért, míg a gazdátlanul hagyott léggömböt széttepte a vihar.

Magánszemélyek kétezer lei értéket meg nem haladó posta-csomagokat engedély nélkül importálhatnak

Bucuresti. Saját tud. A pénzügyminiszter a következő körrendeletet küldte a vámhatóságoknak: Postai csomagokat 2000 leinél kisebb értékben, beleértve ebbe a vámdíjakat is, minden autorizáció nélkül közvetlenül importálhatnak magánszemélyek saját használatukra. Kereskedelmi cégek behozatali autorizációt kell, hogy felmutassanak, valamint a kontingentált áruforgalomnál szükséges többi okmányokat is.

Ujra összeül a kisantant gazdasági bizottsága. Bucuresti. Saját tud. A román, jugoszláv és csehszlovák kormányok közötti tárgyalások eredményeként a kisantant gazdasági bizottságát újabb tanácskozásra hívják össze. Ez a tanácskozás Belgrádban lesz, szeptember 26-án.

Repülőbaleset áldozata lett egy bánági tiszt. Timișoara. Mamián lezuhant egy hidroplán, három utasa — két hadnagy és a mechanikus — szörnyethalt. Az egyik áldozat, Doslea Octavian, Constantin állomásozó repülő-hadnagy a bánági metropolishól származott el, ahol atyja megyei aljegyző volt s ahol testvérei és rokonai laknak. A szerencsétlenül járt hadnagy holttét Timișoarára szállították.

Kántortanítóválasztás. A deji (dési) római katolikus egyháztanács Movik Antal ideiglenes kántortanítót július 29-én rendes kántortanítóvá választotta. Ugyanazon napon Lazuriban (Lázárban) is megválasztották, de az utóbbiról lemondott.

A fiúk és leányok könyve:

M. J. EXNER Dr.:

FÉRFIAS ÉLET

Angolból fordította: Albert Vilmos.

Igazi hathatós erő ez a könyv a nemi veszedelmekkel vívott küzdelemben. Helyes nézőpontot ad az egész kérdéshez, amidőn nagy nyomattal követeli a téren is a férfivilág rendületlen ragaszkodását magas, vonzó eszményekhez, nemcsak a veszélyek miatt, amelyek őt magát fenyegetik, hanem az el nem hátrátható, ünnepélyes kötelességből kifolyólag is, szemben a nőiséggel, az utóddal és egész társadalmi életünkkel.

Ara 25 lei és portó.

Kapható:
az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

* **Olcsó ruházkodás.** Amióta az Incasso Bank r. t. angol mintára megszervezte a ruhabérleti és részletfizetési rendszeren alapuló ruhaellátást, a közönség példátlanul nagy érdeklődéssel fordult az intézmény felé, amelynek korszerűségét, életrevalóságát felismerte és sokoldalú elismeréssel méltatta. Az elismerés indokolt, mert az Incasso Bank r. t. ruhaosztálya valóban mestersen oldotta meg azt a problémát, hogyan lehet a tartós vásárok által kereső-képességében sújtott középosztályt elsőrendű gyapjuszövetből, a megrendelő mértéke után, a legkitünőbb kivitelben készült ruhával olcsó árák mellett ellátni és emellett olyan előnyös fizetési feltételeket is biztosítani, amelyeknek megerősítés nélkül, könnyen eleget tehet. Naponként a megrendelőnek egész tömege keresi fel az Incasso Bank ruhaosztályát (Str. Rimanóczy Nr. 2), azért a meg-megújuló kérések és kívánságok folytán elhatározta, hogy üzletkörét successive kiterjeszti a legfontosabb ruházati cikkekre. Ebben az irányban az első lépés a mai napon megnyitott cipő-osztály létesítése. Az Incasso Bank R. T. cipőosztálya a legkényesebb igényeket is kielégítő minőségben és kivitelben, mérték után készült cipőket ad heti részletfizetésre. Minden okunk megvan arra a feltevésre, hogy a publikum a cipőosztályt ugyanolyan előszeretettel fogja felkeresni, mint amilyennel a ruhaosztályt felkereste.

A pénzügyminiszterium ez új rendelkezésének nem kicsinyelhető gyakorlati jelentősége van. Egyrészt ugyanis áttöri a külkereskedelmi elzárkózás rideg és sok tekintetben hátrányos rendszerét, másrészt pedig lehetővé teszi, hogy olyan külföldi áruk, amelyeket eddig a fogyasztó nehezen nélkülözött, minden formalitások és nehézségek nélkül jöhessenek be az országba. Hivatalos körökben az új rendeletről a postai forgalom lényeges fellendülését is remélik.

Máriaradnára is lehet fürdőkezdésménnyel utazni. Timișoara. Saját tud. Ezidén Máriaradnára nem tartozott azon állomások közé, ahová fürdőkezdésménnyel lehetett utazni, bár az előző években a közeli Lippafüredre való tekintettel mindig megvolt ez a kedvezménye. A vasúti hivatalos lapban most új jegyzék jelent meg a fürdőállomásokról s ezek sorába felvették Lippát is, Máriaradnát is, mint Lippafüred vasúti állomásait.

Légiforgalom Anglia és Kanada között. Anglia és Kanada között már a legközelebbi időben megkezdődik a rendszeres transzocéáni légiforgalom. A légiforgalmat hűs hidroplán üzembehelyezésével bonyolítják le. Hűs óriási hidroplánt építenek erre a célra és minden gépen 30—50 utas számára lesz hely. Az egyes évszakoknak megfelelően a légiut Kanadába Grönland vagy a Bermudaszigetek fölött vezet majd. A transzocéáni légiforgalmat későbbi időpontban kiterjesztik az amerikai kontinens más részeire is.

NAGY VÁRAKOZÁS. Tanító: Gyerekek, olyan csendben legyetek, hogy még a légy repülését is meglehessen hallani!
Az egész osztály elnémult. Egyszer csak megszólal egy vékony hangocska:
— Már csendben vagyunk tanító bácsi, gyűhet a légy!

Halálos szerencsétlenség a malomban. Targu-Mures. (Marosvásárhely). Saját tud. Megrendítő gyermektragédia játszódott le Gălești (Nyáradgálfavla) muresmegyei községben. A cs Sándor öröktetni ment Zsigmond István gőzmalmába és 10 éves Sándor nevű fiacskáját is magával vitte. Amíg az apa a már megörölt gabonának a felrakásával volt elfoglalva, kislfia közel ment a lendítőkerekhez és a transzmissziós szíj elkapta s mire a kereket megállították, halott volt. A malomtulajdonos ellen a vizsgálat megindult, hogy a kellő óvintézkedéseket megtette-e és ha igen, hogyan kerülhetett a gyermek a lendítő kerékhez.

Elektromos torpedóval a sztratoszférába. Tokiói jelentés szerint Japán a legnagyobb titokban sztratoszférá repülést készít elő a nujahi öbölben. A legjobb japán mérnökök dolgoznak Csunoda Hara tervein, amely repülőtorpedóval oldja meg a sztratoszférá repülést. Hara torpedóját elektromos hullámok vezetik, amelyet a föld felől irányítanak és a torpedó óránkénti sebessége 8000 kilométer. A kiszivárgott hírek szerint augusztban maga Hara fog felrepülni új rendszerű torpedó-ballonjával a sztratoszférába.

A „Kölyök” nőül.

A filmközönség egykori kedvence, a „Kölyök” című történet kishőse, Jackie Coogan, aki időközben fiatalemberré serdült, hollywoodi jelentések szerint rövidesen megnősül. Coogan menyasszonya Toby Wing, aki maga is ismert gyermekfilmszínésznő volt. Az érdekes jegyospár esküvője előreláthatólag szeptemberben lesz.

* **Székelési zavarok,** vastagbélhurut, puffadás, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül ényhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz a gyomor és a bélcsatorna tartalmát gyorsan kiüríti, a bélmirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós megkönnyebbülést szerez.

Uj román—olasz klearingegyezmény készül. Bucuresti. Saját tud. Ma este olasz küldöttség érkezik Bucurestibe, hogy Itália kívánságára új klearing-egyezményt kössön, illetve erre megkezdje a tárgyalásokat. Ezzel kapcsolatban Ugo Sola bucaresti olasz követ tegnap tárgyalást folytatott Tatarescuval.

Európa legidősebb házaspárja. A franciaországi Le Creusot-ban a napokban ünnepelték házasságuk hetvenedik évfordulóját Jean Baptiste Chaussard gazda és felesége született Jeanne Deslorieux. Az agg házaspár együttes életkora meghaladja a 180 esztendő. Mindketten magas életkorukhoz képest, meglepő szellemi frissességben ülték meg kivételes házassági évfordulójukat s nagy örömet szerzett a derék öregeknek Lebrun elnök távirati üdvözlője, aki mint Európa legidősebb házaspárját köszöntötte Chassardokat.

Gombamérgezés. Simleul-Silvaniei. (Szilágy-somlyó). Saját tud. Cemar (Kémer) községben két súlyos gombamérgezés történt. Debrent Imre kétnapi szenvedés után, orvosi beavatkozás nélkül meghalt. A boncolás megállapította, hogy nagymennyiségű légyölőgombát evett, amelynek mérge halálos. — Gál Ferencné földműves asszony szintén gombamérgezést kapott Orvosi kezelés alatt áll.

Bármilyen könyvrendelést csakis az összeg előzetes beküldése vagy annak utánvételezése mellett teljesíthetünk. Az Erdélyi Lapok könyvosztálya.

VEGE A „SZALONBOLSEVIZMUSNAK”.

A bécsi Reichspost egyik legutóbbi száma egy párizsi folyóirat nyomán közli Ramon Fernander nyíltlevelét, amelyet kollegájához, André Gide-hez intézett. Fernander két ellentétes kérdést vet fel: vajjon a kommunizmus megfelelő-e a modern ember ízléseinek s a szellemi szabadság elve időszerű-e? Az emberek nagy átlagánál a „világnézet” egyszerű világprobléma, akár a gallér színe vagy a felöltő szabása. Így pld. a világháborút követő években bizonyos körökben a „chich”-hez tartozott, ha valaki Moszkváért és a világforradalomért rajongott. A nemzetközi divathölgyek, gazdag fiatal emberek, akik atyjuk zsebére éltek, snobok, úgazdag bohémek, „élmények” után sóvárgó írók a bolsevizmust, mint szenzációt fogták fel s a vörösnyakkendők, a szovjetszavakkal díszített kalapbrosok, moszkvai utazások, ennek a rajongásnak voltak a megnyilatkozásai. A kommunizmus szociális feltételeiről, céljairól ezeknek a luxusban nevelkedett snoboknak fogalmuk sem volt. Ellenben annál idegesiklandozóbb volt számukra, ha a szovjet borzalmas tömeggyilkosságairól s egyéb rémtetteiről olvashattak. Most új fordulat van keletkezésében ezekben a mindig újabb szellemi szenzációkra vágyó körökben: elfordulás a marxizmustól, hogy annál következtelenebb módon vessék bele magukat a legujabb „politikai divatok” adta áramlatokba.

fenyegeti egyszerű természetesen édes Isten hatnék ab mézzet bő szorgos ké

Amde mégis csak mindig go termékkel dön el ne tésítés a Persze, a „plusz”-t nyben ez nemzeti mérleg „sz

Igenár expörtérték külkereske gógös szu nyed geszt rompókat tói ritkán mondani s az államok életérdeke

Kö

Mercur

Az Agrár-É szőlőtást kü velkező oki jésztését ké vezményeim 1931. évi a földbirtok k kivétési j lanainak h mint állam nek megfelel tolasát. A

Külkeres

Franciaors országban érdekeltsége tartással a k tartását a k ségesnek ité kilatása, ső lami taníté

Bulgária

kat a Szovj részről kezd vételének a is megerősít ren lesznek zótti keresk rendszertelen amelleit alig mérlegben. A feljebb 25—2 Svovjettől, n értékü árut héré mindig kapcsolatok szándékozna silymódon a les mértékbe bálgár korm nak megfelelo kompenzáció

KÖZGAZDASÁG

Gazdag gyümölcsstermés

jenyegeti Romániát. Ez a megállapítás — így egyszerű kijelentés mondatba foglalva — természetesen „nonsens”-nek tűnik fel. Mert hát, édes Istenem, ugyan miféle veszély is származhatnék abból, ha az anyaföld, a kegyesítő természet bőséges eredményekkel fizeti vissza a szorgos kezek szakadatlan fáradozását.

Amde, ha a dolgok lényegére tekintünk, mégis csak azt kell látnunk, hogy a bőség nem mindig gazdagság. Így vagyunk a gyümölcsstermésrel is. Akkorának mutatkozik a belföldön el nem fogyasztható fölösleg, hogy az értékesítés a legkomolyabb gondokat okozza. Persze, a laikus úgy vélekedik, hogy a „plusz”-t külföldön kell értékesíteni s amennyiben ez megtörténik, — szaporodni fog a nemzeti jövedelem és javul a kereskedelmi mérleg „szaldó”-ja.

Igen ám, de igen nagy hibák vannak az exportértékesítés kényes krétája körül. A mi külkereskedelmi politikánk ugyanis kissé túlgőgös szuverénitásra van hangolva. Mi könnyed gesztusokkal zárunk behozatali vámsorompókat s a külkereskedelmi politika irányítói ritkán gondolnak arra, hogy — amint mondani szokás — „akció reakciót szül”. Azok az államok, amelyeket gyakran legevidensebb életérdekeikben sérelmeznek a behozatali ti-

lalmak és valutakorlátozások, — bizony, igen barátságatlan magatartást tanúsítanak a román származású gyümölcs irányában. Komoly eredményű kivitelre tehát csak a túlzott optimizmus számíthat s kissé naivnak tetszik, hogy a kormány ezt az égető kérdést megoldottnak képzeli néhány „hivatalos jellegű” gyümölcsértékesítési ügynökség felállításával.

Sajnos, megint lekéstünk az utolsó gyorsvonatról. Most már csak a helyi érdekű „bumlizhatunk”. Azaz bumlizhatnánk, ha legalább itthon volnának rendes felkészültségeink. De nincsenek! Szép tvben feljelle lendülő gyümölcskonzerv készítő iparunk fejlesztésére igen kevés gondot fordítanak ugyan az illetékesek. Pedig a gyümölcskonzerv világ-cikk a szó pénzre átváltoztatható értelmében. A friss gyümölcs belföldi fogyasztása minden propaganda ellenére még igen korlátozott. Így eshetik meg az, hogy az ó-királyság egyes gyümölcsgazdag vidékein hetven bani egy kilogram elsősztályú csemegealma, — nem is beszélve a kevésbé értékes gyümölcsfajtákról.

Tanulság e szomorú históriából: gyümölcstermelésünk értékesítésének biztosítása egyik legelsőrendűbb feladatunk, melyet ha idejekorán nem intézményesítünk — könnyelmű kézzel pazaroljuk a nemzeti vagyon. (—ob—)

Költséges okmányokat kérnek az adósoktól a bankok

Mercuria-Ciuc (Csikszereda). Saját tud. Az Agrár-bank itteni fiókja románnyelvű felszólítást küldött szét adósainak, akiktől a következő okmányoknak nyolc nap alatti beterjesztését kéri, az adósságrendezői törvény kedvezményeinek az elvesztése terhe alatt: az 1931. évi adókievetési jegyzőkönyv másolatát földbírtok és házról, az 1933. évi globális adókievetési jegyzőkönyv másolatát, az adós ingatlanainak hiteles telekkönyvi másolatát, valamint állampolgársági bizonyítványt, vagy ennek megfelelően a választási igazolvány becsatolását. A felszólítás a túlnyomólag magyar

gazdálkodó adósok körében megütözkést keltett, mert beszerzésük olyan összegű költséget ró az adósokra, amellyel a fennálló adósság egyszerűen törleszteni lehetne. Ettől eltekintve, az adósságrendező törvény sem írja elő a kért okmányok beterjesztését. Ha a banknak kételyei vannak az adósok az adósságrendezői törvény kedvezményei alá való tartozásáról: azt saját költségén megindítandó bírói úton beszerzheti és nem követelhet költséges áldozatokat attól az adóstól, akire éppen az adósságrendezői törvény kedvezményei segítségképpen alkalmaztatnak.

Külkereskedelmi szakemberek nevelése Franciaországban. Párizsból jelentik: Franciaországban úgy a hivatalos körök, mint a szakérdekeltségek már régóta foglalkoznak azzal a tervvel, hogy a külkereskedelem fellendítésére megfelelő szakembereket kellene nevelni. A legnagyobb selyemgyáros, Fougère nemrégiben többnapos tanfolyamot rendezett, amelyen igen nagy számban vettek részt a megfelelő szakképzettségre törekvő fiatal kereskedők. A tanfolyam végzetével tizenhárom nyertek „külkereskedelmi ügyvivői” oklevelet. A legjobban vizsgázott hallgatók külön jutalmakat is kaptak, amelyet a legnagyobb kereskedelmi vállalatok adományoztak. A közép- és kisipari minisztérium számos ösztöndíjat jutalmaz a tanfolyamra. A rendkívüli siker arra buzdította a szakérdekeltségeket, hogy most már rendszeresen tartanak ilyen tanfolyamokat, amelyek fenntartását a közoktatásügyi minisztérium is szükségesnek ítélte és nagyobb támogatást helyeztélkilátásba, sőt valószínű, hogy rövidesen már állami tanintézeteket is állítanak fel.

Bulgária felveszi a kereskedelmi kapcsolatokat a Szovjettel. Szófiából jelentik: A bolgár részről kezdeményezett diplomáciai viszony felvételének a Szovjettel — mint hivatalos helyről is megerősítették — különösen kereskedelmi téren lesznek nagyobb kihatásai. A két állam közötti kereskedelmi kapcsolatok eddig nagyon is rendszertelenek, sőt inkább alkalmiak voltak, amellől alig játszottak szerepet a külforgalmi mérlegben. Az utolsó öt év során Bulgária legfeljebb 25—27 millió léva értékű árut vásárolt a Szovjettől, míg oda nem egészen 0,75 millió léva értékű árut vitt ki. A mérleg tehát Bulgária terhére mindig erősen passzív volt. A diplomáciai kapcsolatok felvétele után azonnal megindítani szándékoznak a kereskedelmi forgalmat is, hogy illy módon a két ország közötti lehetőségeket teljes mértékben kihasználhassák. A forgalmat a bolgár kormány újabban folytatott gyakorlatának megfelelően minden valószínűség szerint kompenzációs alapon szándékozzák szabályozni.

Piaci és termény árak:

Sátmar. Terményárak: Búza 400—410 lei, rozs 250—260 lei, zab 190 lei, árpa 240 lei, napraforgó 340—350 lei métermázsánként. Állatárak: Sertés 19—20 lei, marha 6.50—7.50 lei kilogrammonként. Borjú nem volt a piacon. Baromfiárak: Tyúk 25—30 lei, kacska 25—40 lei, csirke 10—25 lei, liba 40—70 lei darabonként. Tojás darabja 1 lei.

Carei. (Nagykároly). Saját tud. Terményárak: Búza 400—420, zab 243—250, rozs 240—250, tengeri 260—270, napraforgó 310—320 lei métermázsánként. Állatvásár: sertés 16—18, vágómarha 5—6 lei kilogrammonként. A baromfi piacon nagyobb mennyiségű eladás történt. A szárnyas jószágot átlag 25 leiert vásárolták kilogrammonként.

A szilágysági képviselők akciója az Ecsediláp Leccapolótársulatnak Careiben (Nagykárolyban) való maradásáért

Carei. Saját tud. Már úgy látszott, hogy a közelmúltban történt miniszteri beavatkozás végérvényesen nyugvópontra helyezi a Ecsediláp leccapolótársulatának Careiből (Nagykárolyból) Sätmarra való áthelyezése körüli összes huzavonákat és végre megoldást fog nyerni a társulat székhelyének évek óta, a bizonytalanságban tengődő kérdése, amely a szindikátust konstruktív munkálkodásában határozottan befolyásolta. Opreanu Rudolf miniszteri kiküldött, folyamszabályozási felügyelőnek sätmari látogatása — aki a carei Ecsediláp Leccapolótársulat likvidálása céljából jött Bucurestiből Sätmarra, illetve a társulatnak a sätmari folyamernökségbe való beolvasztását akarta keresztülvinni és oda átköltöztetni — meglepő fordulattal végződött. A likvidáció keresztülvitelére kedden az illetékesek bevonásával Opreanu miniszteri kiküldött érkezéset tarott, amelyen dr. Darabanth Miklós kamarai képviselő a Szilágyság parlamentárai nevében memorandumot nyújtott át az Ecsediláp Leccapolótársulat Careiben való meghagyása érdekében. A vezérfelügyelő a kérdést momentán tanulmányozás alá vette és kijelentette, hogy nincs akadály annak, hogy a társulat Careiben maradjon továbbra is, azaz, hogy a sätmari folyamernökség az Ecsediláp carei székházában nyersen elhelyezést, mivel Sighet (Mártamarosziget) önálló vizügi kirendeltséget kért a földművelésügyi minisztertől.

Oszták bevittl tilalmak Japán ellen. Bécsből jelentik: Az oszták kormány már régebben tervez bevittl tilalmakat bizonyos árucikkekre; amelyek legnagyobb része olyan árucsoportokhoz tartozik, amiket az utóbbi időben Japán mind nagyobb mértékben dob az oszták piacra. Különösen az Ausztriában is gyártott izzólámpa, selyemárak, kaucuk játékarak, kötött dolgok és szalmakalaptompok azok, amelyek az utóbbi időben egyre növekvő mértékben özönlenek be Japánból. Veszedeles mértékben növekszik Japán himzőipari bevitel is, ami komolyan veszélyeztetli az oszták háziipart, amely a nők és gyermekek hihetetlenül alacsony munkabére mellett sem tudhat versenyezni a névetségesen alacsony japán munkabérékkel. Ilyen körülmények között Ausztria külforgalmi mérlege Japánnal szemben erősen passzív, amin csak a bevittl tilalmak elrendelésével lehetne némileg segíteni. Igaz ugyan, hogy Japán feltehetőleg megtorló intézkedésekkel élne, ami viszont az oszták nemesacél-, rudacél-, alumínium- és kiscgépiparnak jelentene jelentékeny károsodást.

Árcsökkenés gabonákban. Timisoara. Saját tud. A gabonapiacra szerdáról csütörtökre áresés volt tapasztalható. Búza 75 kilogrammos 5 százalékos hozzátétellel 360 lei (előző napon 390), 76 kilós 380 (410), újbúza 78 kilós 390 (420), 79 kilós 400. Rozs 270, bányati korpa 230—235 (240), Woltmann-burgonya 120, nyári burgonya 150, bab 300—310 (330), takarmányárpa 225 (330), ó-zab 300, új zab 210—215 (230), tökmag 770 (800). Lisztek: nagymalmi 0-ás 700, feles 650. 30-70-es 600, 4-es 550, 6-os 500. Kismalmi 0-ás 650, feles 600, 30-70-es 570, 4-es 520, 6-os 450 lei.

Világsiker!

Minden nyelven megjelent!

Egy ragyogó tehetségű, orosz diáklány utólrhetetlen szép naplója a világháború és forradalom rémes napjairól.

I. kötet:

Szerelem, cseka, halál

II. kötet:

Házasság a vörös viharban

Irta: ALEXANDRA RACHMANOVA.

Ara kötetenként 150 lei és portó.

Gyönyörű bőrkötés, luxus kiállítás, 416 oldal.

Megrendelhető az Erdélyi Lapok könyvosztályánál.

RÁDIÓ

(Az órákat a középeurópai időszámítás szerint közöljük).

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 5.

București. 10.30 Egyházi előadás. 10.50 Egyházi zene. 11. Rádiózenekar. 12. Hírek, gramofon. 12.45 Moscopol János énekel. 14.30 Könnyű lemezek. 17. Román zene. 18.05 Román zene. 19.30 Rádiógyetem. 20.15 Rádiózenekar. 21.15 Rádiózenekar. 21.30 Sport. 21.40 Fall: Floridai rózsák, egyveleg. 22.30 Táncczene.

Budapest. 9.15 Hírek. 10—10.55-ig Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. Prédikál dr. Vass Vince, kecskeméti lelkész. 11—12.10 Egyházi ének és szentbeszéd a királyi udvari és várplébánia templomból. Szentbeszédet mond P. Besnyó Gyula, pálosatva. 12.10 Közvetítés Miskolcra. 13.30 Operaházi zenekar. Szünetben: Rádiókrónika. 15. Sámí István m. kir. szőlészeti és borászati felügyelő: A csemegeszőlő termelése, eltartása és értékesítése. 15.45 Szegedi Farkas Józsa és cigányzenekara. 16.30 A magyar gyárparódi. Knob Sándor, a GyOSZ főtitkárnak előadása. 17. Káliz Jenő zongorázik. 17.40 Zsófi. Bibó Lajos elbeszélése. Felolvassa Kowách Ernő. 18.10 Hanglemezek. 19.20 Szimfoniadala a Studióból. A Szabin nők elrablása. 21. Hírek, sportesemények. 21.30 Honvédenekar. 22.45 Jazz. 23.45 Cigányzene.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 6.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Rádiózenekar. 19. Rádiógyetem. 19.15 Rádiózenekar. 20.15 A zene barátai, vonósnyegyes játéka. 21. Sariannis Demostenes görög énekes dalesteje. 22.30 Makowsky-Boyko Xenia zongorázik. 22.30 Zene vendéglőből.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 Czicza József és cigányzenekara. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Losonczy-Schweitzer Oszkár szalonzenekara. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 15.30 A rádió diákléletrajza. 16—17.05-ig A bayreuthi ünnepi játékok keretében Wagner Richard Walkür című zenedrámája I. felvonásának közvetítése. 17.15 „Wagner”. — „Bayreuth.” Papp Viktor előadása. 18—19.30-ig A Walkür II. felvonásának közvetítése. 19.40 Szamadó Ernő verseiből ad elő. 20. Nyelvbörlások. Halász Gyula előadása. 20.30 A Walkür III. felvonásának közvetítése. 21.50 Hírek, időjárásjelentés. 22.10 Hanglemezek. 23. Mohácsi Jenő előadása. 23.15 Jazz-zene.

KEDD, AUGUSZTUS 7.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Motzoi-zenekar. 19.30 Rádiógyetem. 20.15 A rádiózenekar szimfonikus hangversenye. 21.30 Beethoven: IV. szimfónia. 22.30 Szórakoztató gramofon.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 A m. kir. Államrendőrség Zenekara. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Vincze-Krausz Ilonka zongorázik, Halász-Fischer Anni hegedül zongorakísérettel. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Miért nem tudunk uszni. Bárány István dr. előadása. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Hanglemezek. 18. A Cordillerák alatt. Gerő Zoltán chilei utirajza, hanglemezekkel. Felolvassa Turchányi István. 18.30 Szalonzene. 19.30 A kettős csárda. Lőrinczy György elbeszélése. Felolvassa Kowách Ernő. 20. Közvetítés Miskolcra. A Miskolci Dalárégylet 75 éves jubileumi díszhangversenye a miskolci Nemzeti Színházban.

SZERDA, AUGUSZTUS 8.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Rádiózenekar. 19. Rádiógyetem. 19.15 Rádiózenekar. 20.15 Albu Sandu hegedül. 20.45 Zamfirescu író műveiből Helta Aida énekel. Hat Brahms-dal. 21.30 Klarinét-verseny. 22.30 Zene vendéglőből.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 Szalonzene. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Csóka Jancsi és cigányzenekara. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 15.30 A rádió diákléletrajza. 16. Vigyázzunk a villany-nal. Pósa Jenő előadása. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. A zvarmati kérdés és a nagyhatalmak. Csizsár Béla dr. előadása. 17.35 Szalon- és jazz-zene. 18.35 Magyar esélyek a magdeburgi uszó Európai-bajnokságon. Kéler Tibor dr. előadása. 19. Fenyves Loránd Ervin hegedül zongorakísérettel. 19.40 Daubler. Kállay Miklós előadása. 20.15 Denevér. A Budapesti Hangverseny Zenekar operettelőadásának

közvetítése a székesfevárosi Állat- és Növénykertből. 21.10 Hírek. 22.25 Időjárás. 23.30 Cigányzene.

CSÜTÖRTÖK, AUGUSZTUS 9.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Jonescu-zenekar. 19.15 Rádiógyetem. 19.45 Verdi: Rigoletto, opera lemezek.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 B. Zaka Lili zongora, Lakatos Árpád szakszofon. 12.30 Hírek. 13.20 Időjelzés. Időjárás. 13.30 Hangverseny. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Csengery Ilona meséi. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Fehér Pál énekel zongorakísérettel. 17.35 A jubáló hálókocsi. Szarvas Sándor, a Nemzetközi Hálókocsi Társaság főellenőrének előadása. 18.10 Bura Géza és cigányzenekara. 19. Nógrád, Gömör, Zólyom iparvidékei és őserdeiben. Vécsey Zoltán dr. utirajza. 19.30 Hanglemezek. 20.15 Kis Színpad. 21. Royal jazz-zenekar. 21.40 Hírek, időjárásjelentés. 22. A Budapesti Hangverseny Zenekar. Vezényel Ábrányi Emil. 23.30 Magyar Imre és cigányzenekara muzsikál.

PÉNTEK, AUGUSZTUS 10.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Exotikus zene. 19. Rádiógyetem. 19.15 Rádiózenekar. 20.15 Lazarescu Iren zongorázik. 21. Nicolau Miklós énekel. 21.30 Szórakoztató lemezek. 22.30 Zene, vendéglőből.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 Gramofon. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Grohmann Dina énekel, Horváth László gondolkázik zongorakísérettel. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 15.30 A rádió diákléletrajza. 16. Nyári Rudi és zenekara. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17.05 A reklámról. Juhász László dr. előadása. 17.30 Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. 18.45 Sportközlemények. 19. Pogány Dezső jazz-zenekarának műsora. Horti Lajos énekzsámaival. 19.55 A rádió külügyi negyedórja. 20.15 Közvetítés Salzburgból. 22.15 Hírek, időjárásjelentés. 22.30 Cigányzene. 23.10 K. E. Lawrance angolnyelvű előadása: Hungary and the Hungarians. 23.25 Jazz-zenekar.

SZOMBAT, AUGUSZTUS 11.

București. 12. Gramofon. 13.40 Gramofon. 18.05 Matza Stelin zenekara, románcok és nemzeti dalok. 19.30 Rádiógyetem. 20.15 Rádiózenekar. 21.20 Rádiózenekar. 22.30 Zene vendéglőből.

Budapest. 6.45 Torna. Utána: Hanglemezek. 9.45 Hírek. 10. Felolvasás. Közben: Hanglemezek. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat. 12. Déli hangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. 12.05 Weidinger Ede szalonzenekara. Közben kb. 12.30 Hírek. 13.20 Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 Szmirnov Szergej balalajkazenekara. 14.40 Hírek, élelmiszerárak, piaci árak, árfolyamhírek. 16. Ezeremester műhely. Ifjusági felőra. Harsányi Gizi előadása. 16.45 Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. 17. Boldogság, a varázsló. Bán Ferenc elbeszélése. 17.30 Perci Lili énekel, zongorakísérettel. 18.10 Mit üzen a rádió. 18.45 Hanglemezek. 20. Közvetítés Miskolcra. A krasznójarszki volt magyar hadifoglyok országos bajtársi találkozója alkalmából Gyóni Géza-émlékünnepély a miskolci Nemzeti Színházban. 21.40 Hírek, lövész-zenedemények, időjárásjelentés. 22. Veres Lajos és cigányzenekara. 23. A m. kir. Operaház tagjaiból alakult zenekar.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lel, vastagabb betűvel 6 lel. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lel. (Az állástkeresőknek 33 százalék kedvezményes díj a kiadóban 10 lel.)

Különféle.

Fatura
tisztességes és megbízható házvezetőket keresek. Ajánlatot Házvezető jellegű a Rumanóczy-szálló portásának kérem leadni.

Házmesterpárt
keresek kerthez értők előnyben. Oradea, Strada Rajiu (v. Kommandánsrét) 20. sz.

Intelligens
úrinfőt teljes ellátásra keresek. Cim a kiadóban.

Keresek
kölyök tarkaskutyát. Oláry Oradea, Take Jonescu (v. Körös-u) 15 sz.

Német,
román kisasszony keres alkalmazást a délioldali órákra. Cim: Oradea, Calea Decabal (Vitez-u.) 44.

Felvételi
és javítóvizsgákra fiú- és leánygyermekeket előkészítek. Oradea, Str. Heliade Rădulescu (v. Pál-u.) No 4.

Erettségire
avagy javítóvizsgára készít felsőkereskedelmi és gimnáziumi értséggel bíró egyetemhallgatókat. Oradea, Str. Aurel Lazar No. 11. Juricskay.

Lakás

Kiadó
Kertes villában, kétszobás, fürdőszobás, modern nagy lakás nov. 1-re kiadó. — Oradea, Str. Alexandri No 40/a.

Kiadó
egy szoba fürdőszoba előszoba konyha speiz melékényiségekkel augusztus 1-re. Oradea, Strada Cogalniceanu (v. Váradi Zsigmond utca) 17 sz.

Oktatás.

Zenker Margit
szabászati iskolájában újabb tanfolyam kezdődik augusztusban. Oradea, Str. Parcul Carmen Sylva 2. sz.

Adás-vétel

Házhelynek
való belvárosi telket eladok. Bővebbet, Csanda gyógyszerárban.

Eladó
nagy garázsajtó, egy nagy takaréktűzhely. Mocos, Oradea, Str. Take Jonescu 13.

Eladó
minden elfogadható áron, egy nagy tükör, egy divány, hencsernek is használható 2 totó-jel, 3 petroleum-lámpa. Oradea, Str. Wilson 14.

Cserépkályha
jó karban lévő megvételre kerestetik. Oradea, Str. Bratianu (v. Szaniszló u.) No. 27.

1 kgr. zomano laak-festék 65 lel minden színben, Jóó Lajos fűszerüzletében Oradea, Strada Take Ionescu (Körös-u.) 24. sz.

Eladó telek
házzal vagy ház nélkül, Oradea, Strada Petru Rares (v. Péter-u.) 12.

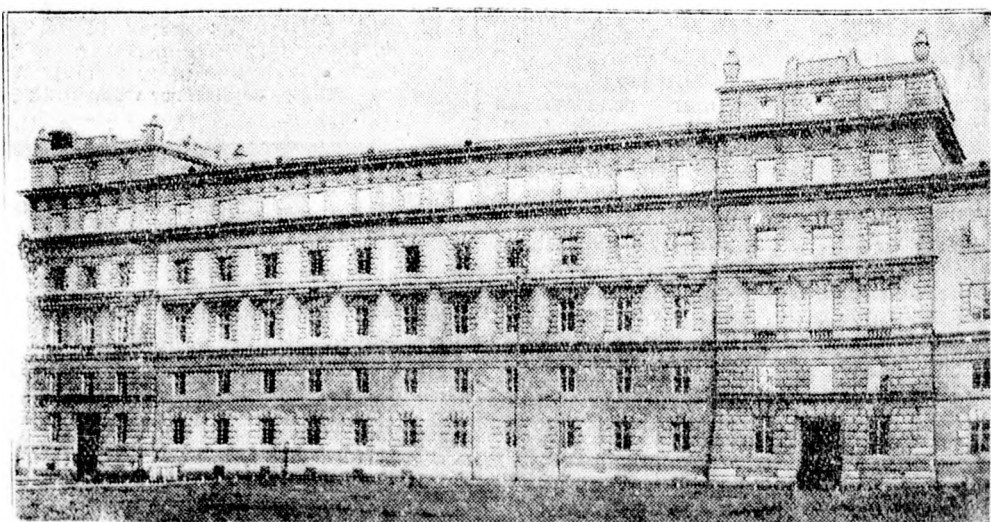
Miért
vesz drága pénzért rossz harisnyát, mikor jót is vehet az olcsó harisnyüzletben. Kern, Oradea Str. Vlahuța (Szent János-u.) 4. sz.

PUHA ÓLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t. Oradea, Strada Regela Carol No. 5.

Alkalmazás

Ügyes
megbízható kintúró fiú felveszek. Mocos, Oradea, Str. Take Jonescu 13.

Bejárónét
fizetéssel, lakással és kis szobalányt felveszek. Oradea, Bul. Regela Ferdinand 69. I. 5.

A bécsi katonai törvényszék épülete,

ahol a 34 éves Planetta őrmestert elítélték és kivégezték.